

Riksdagens protokoll

1994/95:101

Tisdagen den 9 maj

Kl. 14.00 – 16.14

Protokoll
1994/95:101

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 3 maj.

2 § Meddelande om val av en riksdagens ombudsman

Talmannen meddelade att val av en riksdagens ombudsman (chefsjustitieombudsman) skulle ske vid morgondagens sammanträde.

3 § Meddelande om svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 1994/95:121

Till riksdagen

Beträffande interpellation 1994/95:121 av Ragnhild Pohanka om rotsnurr meddelas att eftersom ytterligare en interpellation ställts i samma fråga (1994/95:97) kommer båda att besvaras i ett sammanhang måndagen den 29 maj 1995.

Stockholm den 3 maj 1995

Sten Heckscher

4 § Svar på fråga 1994/95:474 om vinter-OS i Sverige

Svar på frågor

Anf. 1 Statsminister INGVAR CARLSSON (s)

Fru talman! Ola Sundell har frågat mig vilka insatser jag är beredd att vidta för att Östersund och Sverige skall få den internationella olympiska kommitténs förtroende att arrangera de olympiska vinterspelen år 2002.

Sveriges regering står bakom Östersunds ansökan att i samarbete med Åre arrangera de olympiska vinterspelen år 2002. Det bör ankomma i första hand på kampanjkommittén i Östersund att avgöra på

vilket sätt jag och regeringen i övrigt kan bidra i kampanjen. Regeringen fäster stort hopp om att Östersund skall få spelen, och civilministern har därför redan nu påbörjat planeringen för hur den av staten utställda garantin skall följas upp.

Jag har som statsminister nu liksom i tidigare sammanhang uttryckt mitt och socialdemokratiska regeringars stöd för att Sverige skall ges förtroendet att arrangera olympiska spel. Jag har också beslutat att på kampanjkommitténs inbjudan delta i slutpresentationen av Östersunds kandidatur vid den internationella olympiska kommitténs omröstning i Budapest den 16 juni i år.

Anf. 2 OLA SUNDELL (m)

Fru talman! Jag vill börja med att tacka för svaret från statsministern och regeringen. Jag tycker att det är ett bra svar, som visar på ett idrottsligt engagemang och en tilltro till Östersund som kandidat för de olympiska vinterspelen 2002.

Anledningen till att jag har ställt frågan är att jag inte har uppfattat kampanjen som en direkt nationell angelägenhet. Svaret från statsministern ger ett uttryckligt stöd för kandidaturen. Med anledning av statsministerns idrottsliga engagemang och det svar som han har gett uppfattar jag det så att regeringen stöder den här kandidaturen.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på fråga 1994/95:455 om kosmetikatest

Anf. 3 Socialminister INGELA THALÉN (s)

Fru talman! Birgitta Gidblom har frågat jordbruksministern på vilket sätt regeringen kommer att agera för att motarbeta den tolkning av kosmetikadirektivet som Europeiska kommissionens konsumentpolitiska serviceorgan (CPS) gör. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Enligt Birgitta Gidblom tolkar CPS kosmetikadirektivet så, att man anser att förbudet inte gäller test av färdiga produkter.

Redan i förhandlingarna om ett EES-avtal och därefter om medlemskap i EU har Sverige ställt sig bakom de ändringar i kosmetikadirektivet (93/35/EEG) som innebär att det efter den 1 januari 1998 blir förbjudet att inom den europeiska gemenskapen marknadsföra kosmetiska produkter om de innehåller beståndsdelar eller kombinationer av beståndsdelar som testats på djur. Fram till detta datum skall kommissionen varje år i en rapport till Europeiska parlamentet och rådet redogöra för hur utvecklingen av alternativa metoder där djur inte är inbegripna framskrider. Rapporten skall också innehålla en redogörelse för hur många djurförsök som utförts när det gäller produkter där detta ännu sker. Endast om utvecklingen av alternativa metoder inte kommit så långt att alternativa metoder står till buds skall fristen för test på levande djur förlängas.

Sverige deltar genom experter från Läkemedelsverket i arbetsgrupper och kommittéer inom EU där frågor kring förbudet mot djurförsök diskuteras. Arbetet med att ersätta djurtest fortskrider genom ett samarbete mellan den vetenskapliga kommittén för kosmetologi och ett europeiskt institut som har till uppgift att bedöma om alternativa metoder är tillräckligt säkra. Vi stöder detta arbete från svensk sida på olika sätt.

Några riktlinjer från kommissionen om hur direktivet om förbud mot djurtest skall tillämpas när det träder i kraft den 1 januari 1998 finns inte, enligt uppgift från kommissionen. Frågan har heller inte väckts i den vetenskapliga kommittén.

Regeringens avsikt är att införa förbudet i svensk lagstiftning så att det är tillämpligt senast den 1 januari 1998.

Anf. 4 BIRGITTA GIDBLOM (s)

Fru talman! Jag får tacka socialministern för svaret, som ju var positivt.

Att jag ställde den här frågan beror på mitt stora intresse för djurskyddsfrågor och på att jag anser det vara mycket omoraliskt att testa kosmetika på djur. Plågsamma djurtest som ger upphov till förgiftningar, sår, bölder och sönderfrätta ögon innebär övergrepp mot levande och kännande varelser som vi måste sätta stopp för. Därför blev jag glad när riksdagen beslutade om förbud mot kosmetikatest och att kosmetika och hudvårdsartiklar skall märkas med uppgift om huruvida de testats på djur eller ej.

Tyvärr hände det ingenting då, och ett svenskt ensidigt förbud skulle ju endast ha ett begränsat värde eftersom kosmetikatest på djur inte förekommer i Sverige. Av de produkter av detta slag som säljs i Sverige är 75–80 % importerade, vilket innebär att de tillverkas och testas i andra länder. Även en del svenska företag testar utomlands. Plågan för djuren blir ju inte mindre av att testen utförs i annat land. Det var därför tillfredsställande att EU förbjöd djurtest, trots att det var ett urvattnat beslut: Djurtest skulle förbjudas, men bara om det fanns alternativa testmetoder.

När jag nu fick uppgiften, som tydligen inte stämmer, att EU-kommissionen inte verkar ha något intresse av att genomföra beslutet blev jag bestört och besviken. Att Sverige enligt uppgift inte hade någon avvikande åsikt gjorde mig ännu mer besviken. Svaret från socialministern har dock lugnat mig. Men när det i svaret sägs angående alternativa metoder att "om utvecklingen av alternativa metoder inte kommit så långt att alternativa metoder står till buds skall fristen för test på levande djur förlängas", då vill jag framhålla att jag anser att det är lika omoraliskt att testa kosmetika på djur vare sig det finns alternativ eller ej.

Anf. 5 Socialminister INGELA THALÉN (s)

Fru talman! Jag blev också orolig när jag fick frågan av Birgitta Gidblom. Vi följer ju den här frågan väldigt noga och har ett starkt intresse från svensk sida att frågan utvecklas åt rätt håll.

Jag har kontrollerat genom vår representant i den vetenskapliga kommittén att frågan inte har varit uppe för diskussion, vilket framgår av mitt första svar. Under alla omständigheter kommer frågan upp senast 1997 eftersom det är då man skall behandla det ställningstagande som skall styra de slutliga direktiv som skall gälla inför den 1 januari 1998. Vi har alltså tid på oss att följa upp frågan, påverka den så att man får bra test som alternativ, men också att reagera i tid innan det blir något ställningstagande inför några förändringar.

Anf. 6 BIRGITTA GIDBLOM (s)

Fru talman! Jag tror inte att vi har delade meningar i den här frågan. Jag kommer givetvis också att fortsätta följa den. Jag tackar för svaret.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på fråga 1994/95:457 om AT-tjänster i läkarutbildningen

Anf. 7 Socialminister INGELA THALÉN (s)

Fru talman! Margitta Edgren har frågat utbildningsministern vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att antalet AT-tjänster skall motsvara antalet nyexaminerade på läkarlinjen. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall besvara frågan.

För att få legitimation som läkare krävs att den examinerade läkaren efter fem och ett halvt års grundutbildning på läkarlinjen fullgör 21 månaders allmäntjänstgöring, s.k. AT-tjänstgöring. Allmäntjänstgöringen skall i princip fullgöras som underläkare med handledning inom ett antal olika verksamhetsområden i s.k. block som anordnas av sjukvårdshuvudmännen. Allmäntjänstgöringen avslutas med ett kunskapsprov som utbildningshuvudmännen ansvarar för. Först efter legitimation har läkaren en oinskränkt rätt att utöva läkaryrket.

En arbetsgrupp med företrädare för bl.a. Socialdepartementet och Utbildningsdepartementet, sjukvårds- och utbildningshuvudmännen samt läkarkåren har i departementspromemorian Den framtida efterfrågan på läkare m.m. (Ds 1994:57) bl.a. föreslagit förändringar i organisationen av den del av läkarutbildningen som leder fram till legitimation. Bakgrunden till arbetsgruppens uppdrag var just det som Margitta Edgren tar upp i sin fråga, dvs. de ökande svårigheterna för sjukvårdshuvudmännen att erbjuda ett tillräckligt antal AT-block i relation till antalet nyutexaminerade.

Arbetsgruppens förslag innebär att grundutbildningen förlängs med sex månader medan allmäntjänstgöringen kortas i motsvarande mån för att omfatta 15 månader. Innehållet i tjänstgöringen föreslås också förändras något. På så sätt skulle enligt gruppens bedömning i princip samtliga läkare som önskar fullgöra allmäntjänstgöring kunna erbjudas denna möjlighet.

Departementspromemorian har remissbehandlats och bereds nu i regeringskansliet.

Jag skall givetvis inte här och nu föregripa resultatet av pågående beredning men vill för Margitta Edgren redovisa min principiella uppfattning i frågan. Studerande som påbörjar en lång, yrkesinriktad utbildning måste självklart ges garantier för att det finns praktiska möjligheter att uppfylla de formella krav som statsmakterna uppställer som villkor för att utöva yrket. Det är också regeringens avsikt att ett förslag med denna inriktning skall kunna läggas fram för riksdagen under hösten.

Anf. 8 MARGITTA EDGREN (fp)

Fru talman! Jag tackar så mycket för svaret. Jag delar den avslutande principiella uppfattningen.

Att jag ställde frågan beror på att det när det gäller tandläkarstuderande just nu pågår en process i samhället som inte har samma slutsats.

Jag skulle vilja peka på några saker som gäller arbetsgruppens förslag.

För det första: Vilka garantier har man för att landstingen inte fortsätter att minska antalet AT-block när man nu genomför förändringen som innebär att man minskar tjänstgöringen från 21 till 15 månader? Svårigheterna för huvudmännen framöver blir ju faktiskt inte mindre.

För det andra: Om man nu minskar AT-tjänstgöringen så betyder det att de legitimerade läkarna så att säga inte blir kompetenta Europaläkare. Hur går det ihop med vårt Europasamarbete och den internationella gångbarhet som vi i andra fall faktiskt berömmar oss för att vilja hålla levande?

För det tredje: Det finns ju faktiskt prognoser som visar att vi för närvarande har en aning för högt intag. Har ni någonsin i arbetsgruppen diskuterat att sänka taket för antalet platser för medicinstuderande för att på så vis komma undan en del av svårigheterna?

Anf. 9 Socialminister INGELA THALÉN (s)

Fru talman! Margitta Edgren frågade vilka garantier man har för att landstingen inte drar ner ännu mer. Garantierna får bedömas ligga i landstings- och sjukvårdshuvudmännens långsiktiga ansvar för en fungerande tillgång till specialister inom hälso- och sjukvård. I perspektivet 10–15 år framöver kommer man att behöva välutbildade läkare, precis som man behöver dem i dag.

Det är alldeles riktigt att det är problem när det gäller både ST-läkarna och AT-tjänstgöringen. För inte så länge sedan påpekades också när det gäller vikariatsfrågorna att landstingen inte tillräckligt tar till vara de läkare som finns. Det gäller naturligtvis för landstingen att nu göra ordentliga bedömningar så att AT-tjänstgöring kan erbjudas.

I den beredning som pågår ingår självfallet diskussioner med landstingen och sjukvårdshuvudmännen för att vi skall göra en gemensam bedömning och gemensamma åtaganden så att detta skall kunna fungera framöver. I beredningen ingår också att bedöma hur man skall väga av detta med Europakompetensen, som Margitta Edgren tar upp.

Som svar på frågan om huruvida gruppen lade fram förslag om att minska intaget vill jag säga att detta är ganska komplicerat. Det är

riktigt att det just nu är ett för högt intag. Men jag vill då påminna om att det finns en viss komplikation i att det från tid till annan dyker upp motioner – jag vet inte om Margitta Edgren var en av motionärerna – om att öka intaget av läkarstuderande här och var i landet. Det gäller naturligtvis för regeringen samt också för riksdagen att göra en avvägning så att det blir en rimlig balans och att också detta får ingå i en beredning inför det förslag som läggs fram i höst.

Anf. 10 MARGITTA EDGREN (fp)

Fru talman! Jag har en fundering när det gäller garantier. Förändringen för tandläkarstuderande baserades på långsiktiga prognoser och gemensamma diskussioner med Landstingsförbundet. Trots detta är det nu inte möjligt att erbjuda den AT-tjänstgöring som tidigare ingick i de studerandes utbildningsplaner. Jag förstår att man inte kan ge garantier, men en springande punkt är att man ändå gör något för de studerande, för utbildningen är ju lång och dyr. Att då utöka utbildningen med bara en termin och korta AT-tjänstgöringen med den kvalitativa handledningen innebär faktiskt stora förändringar.

Det är ett ord på s. 2 i svaret som jag skulle vilja ha en definition av. Där står ”– – – gruppens bedömning i princip samtliga läkare som önskar fullgöra allmäntjänstgöring – – –.”

Betyder det att ni har funderingar på att göra allmäntjänstgöringen frivillig?

Anf. 11 Socialminister INGELA THALÉN (s)

Fru talman! Nej, det är inte så man skall tyda ordet. För att få legitimation skall hela utbildningen inklusive AT-tjänstgöringen fullgöras. Naturligtvis innebär förändring av AT-tjänstgöringen att man också får se över innehållet och blockindelningen i AT-tjänstgöringen under de föreslagna 15 månaderna. Det finns säkert utrymme för en del förbättringar också inom AT-tjänstgöringen, så att de läkarstuderande får en bra AT-tjänstgöring under de månader som de skall fullgöra den.

Jag vill återkoppla till att det handlar om en bedömning i vilken alla de ansvariga, inklusive landstingen, måste vara med och göra åtaganden för att detta skall fungera på längre sikt. Kanske också just erfarenheterna från tandläkarsidan kan vara med i bagaget, så att man inte gör samma bedömning framöver som man har gjort tidigare.

Anf. 12 MARGITTA EDGREN (fp)

Fru talman! Då uppfattar jag Ingela Thalén så, att legitimation förutsätter att man har fullgjort en AT-tjänstgöring, oavsett om den fortsatt blir 21 månader eller om den blir 15 månader. Om detta är vi helt överens.

Jag vill bara markera att jag inte tillhör dem som menar att man skall öka läkarintaget. Däremot tillhör jag dem som menar att de som utbildar läkare skall lyssna till vad riksdagen har sagt. Jag har fått starka indikationer på att den neddragning i Göteborg som riksdagen har beslutat om icke är genomförd.

7 § Svar på fråga 1994/95:446 om ränteläget

Svar på frågor

Anf. 13 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Anne Wibble har frågat mig vilka åtgärder regeringen avser att genomföra för att undvika att det höga ränteläget skall skapa en ny fastighets- och bankkris.

Under våren har dollarns kraftiga försvagning bidragit till att återigen skapa oro på de internationella finansmarknaderna. Oron har i Europa framför allt manifesterats i svagare valutor och stigande räntor i ett antal länder. I huvudsak har det varit länder med svaga statsfinanser och litet förtroendekapital vad gäller upprätthållandet av pristabilitet som kommit att påverkas av den ökade osäkerheten.

Som Anne Wibble noterat har de svenska obligationsräntorna stigit under våren, och skillnaden i ränta mellan svenska och tyska tioåriga statsobligationer har under en längre tid varit större än 4 %.

Den socialdemokratiska regeringen övertog i höstas en ekonomi som bl.a. präglades av mycket svaga statsfinanser. Regeringen har hittills under mandatperioden presenterat åtgärder som tillsammans innebär en budgetkonsolidering på 118 miljarder kronor, vilket motsvarar 7,5 % av BNP. Detta är ett av de största budgetsaneringsprogram som genomförts i något industriland under modern tid.

Saneringen av statsfinanserna är tillsammans med en fast penningpolitik nödvändig för att öka förtroendet för den svenska ekonomin och därmed på sikt medverka till lägre svenska räntor. Efter presentationen av kompletteringspropositionen, som visar på förbättrade statsfinanser, har kronan stärkts och räntorna fallit. Härigenom minskar risken för att höga räntor skall förhindra en fortsatt stabilisering av banksystemet och fastighetsmarknaden.

Anf. 14 ANNE WIBBLE (fp)

Fru talman! Jag ber att få tacka så mycket för svaret. Det faktum att det har tagit lång tid, nästan en hel månad, innan jag fick svar på min fråga illustrerar väldigt tydligt hur snabbt och kraftigt den svenska räntenivån kan åka bergochdalbana allteftersom saker händer i omvärlden.

När jag ställde frågan var tioårsräntan nästan exakt 4 procentenheter högre här hemma i Sverige än i Tyskland. Nu är differensen något mindre än så, men fortfarande betydligt större än i januari, när den var mellan 3 och 3,2 procentenheter. Däremellan har skillnaden, som finansministern nämnde, tidvis överstigit 4,5 procentenheter.

Det är väldigt glädjande att räntorna har sjunkit från denna extremt höga nivå. I hög grad är det en spegling av att räntorna gått ned i väldigt många länder. Jag skulle emellertid vilja varna för en tillvänjning. Jag tycker att finansministerns svar andas en betydande förnöjsamhet: Nu är det som skall göras gjort, och något mer behöver inte göras.

Räntorna är fortfarande alldeles på tok för höga.

Jag vill påminna om att Göran Persson i början på året sade att det krävdes ytterligare åtgärder om inte femårsräntan hade gått under 10 % fram på vårkanten. Jag förmodar att han då tänkte på den skada som höga räntor gör både för jobben och för fastighetsföretag och i förlängningen för banker och det finansiella systemet.

Det är möjligt att Göran Persson nu har ändrat uppfattning och att han tror att det inte behövs fler åtgärder trots att de långa räntorna ligger klart över det tidigare nämnda kritistrecket.

Jag tycker att det är mycket olyckligt för förtroendet att först säga en sak och sedan inte göra så. Det är dessutom fel.

Jag måste få upprepa frågan till finansministern. Är det verkligen Göran Perssons allvarliga mening att den förnöjsamhet som det skrivna svaret ger uttryck för är välmotiverad? Jag delar inte den uppfattningen.

Anf. 15 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Jag talar nu med en av världens mest framgångsrika räntehöjare. Anne Wibble har det osannolika världsrekordet på 500 % i ränta under sin finansministertid.

Några månader efter det att moraset har flytts, eller rättare sagt efter det att väljarna har lyft ut henne ur kanslihuset, föredrar hon att gå till offensiv i frågan. Välkommen i de ansvarsfullas krets, fru Wibble!

Jag är inte förnöjsam – långt därifrån. Jag sitter med en statsskuld som är av sådant slag att en ansvarsfull finansminister varje dag följer ränteutvecklingen med mycket stor oro.

Den situation regeringen ärvde innebär ju att väldigt mycket av det normala budgetarbetet slås sönder om räntan så bara går upp med 1 %.

De kalkyler som Anne Wibble så här dags föregående år gick till riksdagen med i kompletteringspropositionen innebar att vi t.o.m. skulle ligga under den tyska räntan. Den magnifika felräkningen resulterade i felbedömningar på i storleksordningen 40–50 miljarder kronor. De har jag nu att reda upp.

Jag har ingenting emot att samarbeta med fru Wibble. Men det finns ingen anledning att starta ett sådant samarbete när nu regeringen försöker röja upp genom att torka på sig de problem som fru Wibble mer än någon annan bär ansvaret för. Det vill jag klart markera.

Anf. 16 ANNE WIBBLE (fp)

Fru talman! Jag tycker att Göran Persson kunde hålla sig för god att åberopa en tre dagar lång Riksbanksaktivitet i samband med det kronförsvar som var gemensamt för den dåvarande regeringen, i vilken jag deltog, och den dåvarande oppositionen, i vilken Göran Persson deltog. Man kan nästan tolka det som att det skulle ha funnits något slags ambition att ha hög ränta. Sannerligen är precis motsatsen fallet.

Det var icke desto mindre bra att Göran Persson fick sagt att han inte är förnöjsam. Det tror jag hade varit direkt skadligt för den svenska utvecklingen. Men frågan återstår: Vad vill Göran Persson göra framöver, bortsett från att skälla på den förra regeringen?

Jag talar inte om det som har gjorts, och jag talar inte om Göran Perssons förnöjsamhet, som jag nu hoppas är historia. Det är självklart att finansministern följer ränteutvecklingen. Det vore skruvt annars.

Frågan kvarstår. Om Göran Persson faktiskt medger att läget är riskfyllt i dag vill jag veta vad han vill göra.

Svar på frågor

Anf. 17 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Fru Wibble skall nu reagera på de förslag som regeringen tillsammans med Centerpartiet har lagt fram för att stabilisera de offentliga finanserna. De har, åtminstone så här långt, mötts av en hyfsad reaktion från marknader och i debatten.

Fru Wibble kommer inte ifrån att också Folkpartiet och Moderaterna på sin kant måste redovisa ett politiskt alternativ som är annorlunda än de planer som man inte orkade genomdriva i regeringsställning.

Jag redovisar tillsammans med regeringen i övrigt ett konkret program som riksdagen har att hantera. Fru Wibble har nu att redovisa för riksdagen om hon tänker lägga om sin politik – fiaskot från regeringsåren – eller om hon tänker bita sig fast vid det som redan är underkänt. Det är där bevisbördan ligger.

Om man avvisar det vi har föreslagit i propositionen vill jag veta hur det alternativ som kan samla en majoritet ser ut. Eller reducerar sig Folkpartiet frivilligt till en politisk rest utan något som helst inflytande och utan ambition att påverka utvecklingen?

Anf. 18 ANNE WIBBLE (fp)

Fru talman! Jag tycker att det skulle vara bra om Göran Persson, som ju säger sig följa ränteutvecklingen, noterar att räntornas nedgång i Sverige har ett mycket starkt samband med att räntorna har gått ned i alla s.k. högriskländer. Om man tittar på de länder som brukar betecknas som sådan, dvs. Sverige, Italien, Spanien, Kanada och några andra, skall man finna att räntedifferensen gentemot Tyskland fortfarande är väsentligt större i Sverige än vad som är genomsnittet för dessa högriskländer.

Göran Persson skall i morgon få se att Folkpartiet kommer att redovisa en starkare budgetpolitik och en mera tillväxtfrämjande politik för att medverka till den förtroendeökning som krävs för att få en bestående och fortsatt räntenedgång och dessutom en ökning av antalet jobb. Det är morgondagens tillställning.

Det är faktiskt frågeställaren som har rätt att få svar av finansministern och inte tvärtom. Min fråga gällde om regeringen avser att göra något mer. Jag konstaterar bara att så inte tycks vara fallet. Jag tror att det är ett mycket riskfyllt agerande från finansministerns sida.

Anf. 19 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Jag kan inte frigöra mig från känslan att fru Wibble på något sätt inte gläds åt de framgångar som Sverige nu har i ekonomiskt avseende. Vi är på väg att stabilisera statsskulden. Det är litet av "Surt, sade räven". De egna misslyckandena framstår i bjärtare dager när man nu ser vad som presteras.

Egentligen, fru Wibble, kan allt agerande från er sida sammanfattas i uttrycket "högriskland". När användes det begreppet om Sverige innan fru Wibble fick möjlighet att förstöra statsfinanserna under den nyliberala eran? Det är nu, när vi har fått ta över efter er och röja i moraset, som den typen av begrepp har blivit aktuella.

När fru Wibble klev in i kanslihuset efter Allan Larsson var det ingen som talade om högriskland. Betänk detta!

Anf. 20 ANNE WIBBLE (fp)

Fru talman! Som finansministern möjligen borde ha noterat var min första kommentar att det är mycket glädjande att räntorna har sjunkit från den extremt höga nivån. Jag är dock inte nöjd med det. Jag tycker att det borde vara finansministerns ambition att ytterligare få ner räntenivån. Det är för att få veta om finansministern har några sådana åtgärder i bakfickan som jag ställde min fråga. Jag tror att det är ganska angeläget.

I sina ljusare stunder har finansministern erkänt att krisen i den svenska ekonomin inte började den 6 oktober 1991. Jag tycker att det kanske vore på sin plats om han upprepade läsningen av dessa gamla anföranden då och då. Jag tror i själva verket att krisen har mycket gamla rötter. Vi kan stå här och träta hur mycket som helst om vem som skapade vilka problem och vems ansvar det är, men jag tror att det som är intressant för svenska medborgare är vad vi skall göra åt problemen.

Fru talman! Jag kan tyvärr bara konstatera att Göran Persson inte kan göra något annat än att skälla på den föregående regeringen. Åtgärderna lyser med sin frånvaro. Jag beklagar det. Det är enligt mitt sätt att se det ett alltför riskfyllt agerande.

Anf. 21 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Jag tycker att det är litet sorgligt att Anne Wibble inte erkänner att vi har lagt fram och i denna riksdag genomfört ett av de största budgetsaneringsprogrammen i Europa. Vi har genomfört det – inte bara planerat.

Jag har inget emot att vi diskuterar 80-talet och kanske också 70-talet och de svaga minoritetsregeringarnas roll när det gäller en stram finanspolitik i en uppåtgående konjunktur. En sådan diskussion kan vi gott ha.

Det stora misslyckandet som satte stämpeln på Sverige bestod av att vi under tre år har haft en regering som inte har orkat regera utan som faktiskt har ägnat mycket tid och kraft åt annat. Det har omvärlden sett. För det får vi i dag betala höga räntor, och vi får betala med ett omdöme om den perioden där fru Wibble själv har talat om ett högriskland. Det här skall vi nu bort ifrån, och det är det som regeringens politik syftar till.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 22 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Anne Wibble har frågat mig hur regeringen och jag själv agerat för att påskynda och öka EBRD:s stödinsatser i Öst- och Centraleuropa.

Låt mig först säga något om bankens inriktning i stort. Den strategi för bankens verksamhet som fastställdes 1994 innebär i korthet fortsatt prioritering av stödet till den privata sektorn, större andel riskkapitalsatsningar och ökade insatser i den finansiella sektorn. På sistnämnda område skall stödet i större utsträckning ges via lokala finansiella mellanhänder för att nå små och medelstora företag i regionen. Denna övergripande strategi överensstämmer väl med de prioriteringar som fastställts för det svenska stödet till Öst- och Centraleuropa.

I det löpande arbetet i EBRD försöker vi från svensk sida driva på bankens aktiviteter inom de områden som vi anser vara strategiskt betydelsefulla. Möjligheterna för ett medlemsland att påskynda bankens utbetalningar är dock, som Anne Wibble väl känner till, begränsade. EBRD:s hittills relativt långsamma utbetalningstakt sammanhänger i första hand med olika förseningar i låntagarländerna.

Vad som däremot kan göras för att effektivt påverka och främja EBRD:s verksamhet är att ställa tilläggsresurser till förfogande inom ramen för ett nära samarbete med banken. Regeringen har successivt breddat denna form av stöd.

Ett första exempel är det baltiska investeringsprogrammet som de nordiska länderna igångsatte 1992. Programmet, som syftar till att främja framväxten av små och medelstora företag i Baltikum, omfattar totalt drygt 900 miljoner kronor.

Ett andra exempel är en regional riskkapitalfond för nordvästra Ryssland med en svensk insats avseende tekniskt bistånd om närmare 50 miljoner kronor. Denna fond, som är inriktad på nyligen privatiserade företag, väntas bli operativ senare under 1995.

En tredje väsentlig insats är bidrag till ett program för att förmedla expertis på företagsledning. Detta projekt är ett utmärkt exempel på överföring av kunskap om hur företag arbetar i en marknadsekonomi. Slutligen bör nämnas att Sverige fortsätter att stödja EBRD:s särskilda program för kärnsäkerhet.

Frågan om en allmän kapitalhöjning i EBRD togs upp vid årsmötet. Bankens styrelse fick i uppdrag att framlägga ett förslag i början av nästa år. Först när detta förslag föreligger finns det anledning att ta ställning i frågan. Vår preliminära inställning är dock positiv. Om bankens verksamhet fortsätter att bedrivas på det sätt som skett under 1994 och början av 1995 finns det goda förutsättningar för att en kapitalhöjning skall framstå som välmotiverad.

Anf. 23 ANNE WIBBLE (fp)

Fru talman! Jag ber att få tacka för svaret. Frågan ställdes mot bakgrund av att en del svenska företag som är intresserade av satsningar i

Svar på frågor

de forna kommunistländerna har funnit att det är förenat med betydande administrativa problem och en omfattande förseningsrisk – ofta rör det sig om ganska kraftiga förseningar – innan beslut kan fattas inom EBRD. Såvitt jag förstår har den typen av försening inte berott på förseningar i mottagarländerna utan snarare på banken i London. Det har helt enkelt tagit lång tid att få fram ett beslut.

Innehållet i svaret är, om Göran Persson ursäktar, i allt väsentligt känt för mig. När den här policyn lades fast 1994 var det faktiskt jag som representerade Sverige. De projekt som nämnts tillkom också under den tiden, möjligen med undantag för det som kallas för expertis på företagsledning.

Jag lade själv ner ganska mycket tid och engagemang på att få en vettig ledning för Europabanken och klara regler för vad banken skall göra och inte göra. Jag tror att jag skapade ett visst intresse och gehör för svenska synpunkter inom bankens ledning. Jag är helt övertygad om att EBRD har mycket viktiga uppgifter att utföra, såsom ett komplement till andra internationella organisationer, för att stödja utvecklingen i Östeuropa.

I detta svar skulle jag ha velat höra litet mera av ett engagemang från Göran Persson för en viss aktivitet inom EBRD:s ledningsgrupp. Ett engagemang från svensk sida för en bättre ekonomisk utveckling i Östeuropa skulle faktiskt kunna visa något för andra länder – inte minst medlemsländerna i EU. Jag tror att det skulle kunna ge en ökad tyngd åt våra EU-diskussioner och en prioritering för en utvidgning.

Anf. 24 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Det sista Anne Wibble sade kan vi naturligtvis diskutera. Det är möjligt att det förhåller sig som Anne Wibble säger, nämligen att det finns en sådan koppling mellan utvidgningsdiskussionerna i EU och agerandet i EBRD. Jag är inte säker på det, men det är möjligt.

Däremot kan jag passa på tillfället – eftersom ordväxlingen i den föregående frågan var desto fränare – att säga att det i det här sammanhanget finns all anledning att säga att Anne Wibble har gjort ett utomordentligt bra jobb och skapat respekt för Sverige och för sin egen person i EBRD:s verksamhet. Det gäller särskilt i samband med den stora sanering som gjordes efter den chef som inte i alla avseenden var helt framgångsrik.

Den kritik som har riktats mot banken vad gäller utbetalningar, byråkrati och saktfärdiga rutiner gäller problem som naturligtvis kan lösas successivt. Jag upplever att de Larosière som nu hanterar banken har ambitioner som går i den riktningen. Följer man exempelvis utvecklingen för overheadkostnader, administration och olika typer av lånebeslut är de alla samstämmiga. de Larosière är på väg att göra banken till en mera framgångsrik finansiell institution med mycket mycket större effektivitet. Det kan självfallet bli bättre, och det ligger i allra högsta grad i Sveriges intresse att medverka till en sådan process.

Anf. 25 ANNE WIBBLE (fp)

Fru talman! Göran Persson är alltför vänlig i sitt omdöme om mina insatser för EBRD. Jag måste säga att lika litet som i den förra frågedebatten är jag på den här punkten intresserad av att i första hand diskutera historia. Jag vill snarare diskutera framtiden och vad Göran Persson gör för att ytterligare förbättra Sveriges goodwill inom EBRD.

Jag tycker nog att det saknas litet engagemang och geist i svaret från finansministern.

För att utveckla min tanke, som blev litet korthuggen i det förra inlägget, tror jag att om vi från svensk sida skall få någon styrka i positionen inför t.ex. regeringsförhandlingarna och regeringskonferenserna inom EU att utvidgningen österut är det viktigaste, skulle en sådan position underlättas och förstärkas av att den svenska finansministern inom EBRD:s guvernörsstyrelse visade ett betydande intresse och engagemang för att få en bättre ekonomisk utveckling tillstånd i Östeuropa. Det är nödvändigt om det skall kunna bli någonting av utvidgningen inom rimlig tid. Där tycker jag mig sakna engagemang.

Anf. 26 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Otack är världens lön. Här tänkte jag att jag skulle vara vänlig mot Anne Wibble och peka på någonting som var bra. Med tanke på den våldsamma kritik som riktats mot Anne Wibble för skötseln av de svenska statsfinanserna fanns det ändå vissa internationella insatser som gjordes som var framgångsrika, och dit räknas den här.

Jag är inte i den positionen som Anne Wibble är, att jag direkt efter ett tvåminuters frågesvar kan avgöra engagemanget hos min debattmotståndare. Men den talangen besitter fru Wibble. Jag får bara böja mig för den förmågan och lova att bättra mig.

Anf. 27 ANNE WIBBLE (fp)

Fru talman! Jag visste att vänligheten skulle vara kortvarig. Det är väl alldeles utmärkt om den här debatten kan medverka till att bredda och intensifiera Göran Perssons engagemang och tid för insatser inom EBRD. Jag tror att det är av betydande vikt och intresse.

Det går inte att se någon utvidgning av EU österut om inte den ekonomiska styrkan i dessa ekonomier blir bättre. Där är EBRD ett mycket viktigt instrument.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på fråga 1994/95:456 om naturvårdsavgift på skogsproduktion

Anf. 28 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Roy Ottosson har frågat mig om regeringen avser att närmare utreda någon form av s.k. naturvårdsavgift som skall bekosta ett mer omfattande skydd av hotade ur- och naturskogar.

Miljöprofilen skärps successivt i skattesystemet. Inslaget av ekonomiska styrmedel har ökat i miljöpolitiken.

Miljöskatter har förutom funktionen av ekonomiskt styrmedel också – liksom andra skatter – en fiskal funktion, dvs. att finansiera offentliga utgifter. Det är närmast finansieringen av förvärv av skogsmark för att bilda nationalparker och naturreservat som Roy Ottosson tagit upp.

En naturvårdsavgift med sådant syfte har aktualiserats vid några tillfällen, bl.a. i årets budgetproposition (prop. 1994/95:100, bil. 15), där det anges att regeringen har för avsikt att analysera frågan.

Inom regeringskansliet pågår en sådan analys. Jag är inte beredd att föregripa resultatet av den.

Anf. 29 ROY OTTOSSON (mp)

Fru talman! Jag vill tacka för svaret. Jag tycker självfallet att det är utmärkt att miljöprofilen har skärpts i skattesystemet. Vi kommer snart att ta nya steg i den riktningen, om jag ser till kompletteringspropositionen. Men här handlar det om en mycket speciell fråga.

I Sverige har vi kvar mycket få urskogar och naturskogar. Där finns många av de hotade växt- och djurarterna i landet. Riksdagen har fattat beslut om att vi inte skall utrota fler växt- och djurarter utan i stället gynna utvecklingen av biologisk mångfald.

För att klara skyddet av de hotade arterna bedömer man att 10–15 % av skogsmarken skulle behöva skyddas. I praktiken är i dag ungefär 5 % skyddat genom att det antingen är oländigt eller reservat. Det finns alltså ett behov att investera i fler reservat. Det är då en engångsinvestering. Det blir inga efterkostnader, skötseln kostar ju minimalt.

Det är alltså fråga om väldigt långsiktiga investeringar. Men vi måste vidta de här åtgärderna ganska snabbt, eftersom skogarna försvinner i takt med att skogsbruket blir effektivare. Tanken med en avgift är att man skall kunna finansiera dessa inköp vid sidan av budgeten. I budgeten har vi knappast möjligheter att lägga in det penningbehov som finns för detta.

Den här avgiften är väldigt intressant. Vi kan betala under längre tid och ganska snabbt införskaffa de reservat som behövs genom att låna upp pengar. Det kan man då lägga helt utanför budgeten. Det är litet grand tanken med detta. En annan tanke är att det är skogsbruket som orsaker problemen. Det är då rimligt att det också betalar för att få ordning på detta.

Jag vill ändå få någon fingervisning av Göran Persson om vilken väg som regeringen avser att vandra. Tycker regeringen att skogsbruket skall betala för det skogsskydd vi måste ha?

Anf. 30 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Som jag sade i svaret kan jag inte föregripa beredningen av frågan. Här finns målkonflikter inbyggda. Det är ingen tvekan om det. Det gäller dels det som Roy Ottosson här väldigt argumenterar för, dels hur man bygger upp ett skattesystem där man passar sig väldigt noga för att införa avgifter som skall finansiera en viss typ av verksamhet.

Utöver detta pågår den stora översynen av skatteväxling av breda skattebaser som exempelvis arbete och skattebaser av miljökaraktär. Det ligger i och för sig litet vid sidan om frågan, men det är inte något oviktigt arbete. Här har vi att göra med en fråga som är väl känd i regeringskansliet, där vi tittar på målkonflikten. Jag är inte särskilt hoppfull om att det kommer att gå så snabbt.

Svar på frågor

Anf. 31 ROY OTTOSSON (mp)

Fru talman! Detta är väl känt. Det här problemet har diskuterats i 15, 20 års tid i olika omgångar. Under tiden har de få kvarvarande urskogarna i landet krympt, allt mindre finns kvar, och listan över hotade växt- och djurarter har blivit längre. Det är tvärtemot vad riksdagen har beslutat att vi skall göra.

Det här är en mycket speciell fråga. Jag har full förståelse för att man har svårt att hantera den inom den normala budgeten. Vi tillämpar annars inom miljöpolitiken att producenten skall betala den skada som åstadkommes. Här heter producenten skogsbruket och skogsindustrin.

Man kan tänka sig att avgiften inte nödvändigtvis behöver läggas på skogsbruket. Den kan också läggas på industrin, som för närvarande gör stora vinster. Skogsbruket slapp nu fastighetsskatten, och det borde finnas ett finansiellt utrymme där. Det vore ändå för miljövårdens skull bra med en fingervisning om åt vilket håll regeringen rent allmänt avser att vandra.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på fråga 1994/95:482 om internationella gemenskapsflygplatser

Anf. 32 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Krister Örnfjäder har frågat om jag är beredd att agera för att utöka antalet internationella gemenskapsflygplatser.

Som Krister Örnfjäder angett i sin fråga har Generaltullstyrelsen fått i uppdrag att i samråd med Luftfartsverket utreda om ytterligare svenska flygplatser – utöver Arlanda, Landvetter och Malmö-Sturup – bör anmälas som internationella gemenskapsflygplatser. Generaltullstyrelsen har nu rapporterat resultatet av detta uppdrag. Jag får konstatera att utredningsarbetet inte lett fram till något resultat, eftersom myndigheterna inte nått enighet. Generaltullstyrelsen har ansett att ytterligare tre flygplatser bör utgöra svenska internationella gemenskapsflygplatser – Västerås, Norrköping och Jönköping – medan Luftfartsverket har ansett att följande flygplatser dessutom bör utses; Kalmar, Kristianstad, Linköping, Luleå-Kallax, Nyköping (Stockholm-Skavsta), Ronneby, Bromma, Sundsvall-Härnösand, Umeå, Visby, Växjö, Örebro och Östersund.

Regeringen kommer därför att få ta ställning i frågan. Ett underlag för det ställningstagandet bereds för närvarande inom Finansdepartementet. Underlaget kommer därvid även att beredas gemensamt med

andra berörda departement för att tillförsäkra att alla relevanta aspekter blir beaktade.

Det är min ambition att snarast möjligt presentera ett förslag till beslut i denna fråga för regeringen. Jag är inte nu beredd att ange vilket innehåll förslaget kommer att få.

Anf. 33 KRISTER ÖRNFJÄDER (s)

Fru talman! Jag vill tacka finansministern för svaret. Som jag i min fråga har påpekat anser jag att förslaget om att endast ha sex internationella gemenskapsflygplatser kommer att få allvarliga regionalpolitiska konsekvenser.

Sverige är för sitt välstånd beroende av att vi kan kommunicera och bedriva handel med vår omvärld. Ett av de löften som gavs vid vårt EU-inträde var att detta inte skulle påverka vår rörelsefrihet. Generaltullstyrelsens förslag innebär enligt min mening att rörelsefriheten starkt begränsas.

Jag är naturligtvis medveten om de besparingar som skall göras, men i slutänden tror jag att effekterna blir de motsatta med det här förslaget.

Vi har i olika skeden varit med i diskussioner som har med den här frågan att göra. Man påpekar hela tiden att det skall finnas människor med tullmans befogenhet tillgängliga när det kommer passagerare från tredje land. Jag är i princip av den åsikten att alla de flygplatser som i dag har någon form av internationella linjer och kontakter skall kunna få bli gemenskapsflygplatser. Precis så har man resonerat i andra delar i Europa.

Nu har man kommit fram till att det skall finnas tullmän tillgängliga när passagerarna anländer. Skulle det då inte kunna vara möjligt att ändra på lagen om vem som skall ha tullmans befogenhet och låta någon annan ta över den uppgiften, t.ex. en polisman eller någon annan som anses lämplig?

Anf. 34 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Låt mig först säga att jag delar Krister Örnfelders uppfattning om flygplatserna som regionalpolitisk faktor. Det kan inte nog understrykas vad den typen av anläggningar har betytt för detta vidsträckta lands förmåga att leva upp till ambitionen att hela landet skall leva. Det vill jag ha sagt.

Avvägningen att hitta dessa gemenskapsflygplatser är en resursfråga. Där står och faller vi med diskussionen om Tullen och dess resurser. Jag kan inte ge ett svar på det som Krister Örnfelders ställer en konkret fråga om. Beredningsarbetet pågår, och vi tittar på olika möjligheter för att så många flygplatser som möjligt skall få den ställning som både Krister Örnfelders och jag önskar.

Anf. 35 KRISTER ÖRNFJÄDER (s)

Fru talman! Jag tackar även för de orden. Med de resurser som Tullen har redan i dag och med de resurser som man skulle kunna få gemensamt med andra myndigheter med hjälp av en lagändring tror jag

att vi skulle kunna nå ända fram. Med ända fram menar jag då 20–25 flygplatser i stället för 6. Tack så mycket!

Prot. 1994/95:101
9 maj

Överläggningen var härmed avslutad.

Svar på frågor

11 § Svar på frågorna 1994/95:469 och 470 om könsfördelningen i Medicinska forskningsrådets styrelse, m.m.

Anf. 36 Utbildningsminister CARL THAM (s)

Fru talman! Ulla Hoffmann har frågat mig vilka åtgärder regeringen tänker vidta för att könsfördelningen i Medicinska forskningsrådets nya styrelse skall bli jämn och för att forskning som berör kvinnors hälsa skall få större utrymme i forskningsrådets verksamhet och anslagsfördelning.

Låt mig först säga att regeringen finner det ytterst angeläget att åstadkomma en jämn könsfördelning vid utnämnan­de av styrelseledamöter i den statliga förvaltningen. Valet av ny styrelse för Medicinska forskningsrådet kommer att ske efter dessa principer.

I instruktionerna för forskningsråden kommer dessutom att skrivas in att råden inom sina respektive verksamhetsområden särskilt skall främja jämställdheten.

Det är ju vid det här laget ett välbekant faktum att det inom den akademiska världen finns en mycket stark mansdominans, särskilt på de beslutande posterna. Det är viktigt att bryta detta mönster, inte bara för jämställdhetens skull i största allmänhet utan också för innehållet i forskningen. Inte minst på de tekniska och medicinska områdena kan ett ökat kvinnligt inflytande och ökad jämställdhet tillföra nya kunskaper. I den jämställdhetsproposition som regeringen lade fram i våras föreslogs därför en rad åtgärder för att stärka kvinnors möjligheter till en akademisk karriär.

Regeringen har också tillsatt en särskild utredare, Ebba Witt-Brattström, som skall ge förslag på hur kvinno- och jämställdhetsforskning kan stärkas. Utredningen skall bl.a. ge förslag på hur det kan skapas opinion kring kvinnoforskning och även hur eventuella bidrag kan fördelas. En annan viktig fråga som skall utredas är utformningen av stöd till forskare av underrepresenterat kön. Utredaren skall också undersöka om det bör inrättas ett nytt forskningsstöd­jande organ, speciellt för jämställdhetsforskning eller kvinnoforskning, eller om de existerande myndigheterna bör få den uppgiften.

För att ytterligare stärka kvinnoforskningen kommer regeringen att ge ett särskilt uppdrag till Forskningsrådsnämnden att föreslå forskningsområden där det bör inrättas professorer med inriktning mot genusforskning. Genom att anlägga ett kvinnoperspektiv på ett ämnesområde tillförs helt nya aspekter och forskningen berikas. Det gäller inte minst på hälsoområdet.

Anf. 37 ULLA HOFFMANN (v)

Fru talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret. På debattsidan i dagens Dagens Nyheter var det en artikel av Hedi Bel Habib som talar om att starka familjeband skyddar mot cancer och hjärtinfarkt. Jag antar att han menar att vi därför inte behöver någon medicinsk forskning. Men jag vet att både statsrådet och jag anser att starka familjeband inte löser alla problem.

Låt mig börja med att säga att jag uppskattar mycket statsrådets satsningar på den akademiska världen och jämställdheten där, eftersom jag har arbetat som sekreterare i mer än 20 år inom den medicinska forskningsvärlden och sett hur det går till. Därför kommer vi också att stödja inrättandet av de 30 kvinnliga professurerna.

Det är bra med utredare om kvinnor och jämställdhetsforskning, och det är bra med särskilt forskningsstödande anslag, men det handlar ju inte bara om anslag och pengar.

Låt mig ta upp detta med normalvärden. Jag efterlyser någon form av grundforskning i t.ex. forskningsmetodiken. Det började med att man hade manliga försökspersoner och sade att resultaten gällde alla, dvs. även kvinnor. Sedan började man blanda försökspersonerna och ha både kvinnor och män och hävdade att resultaten var giltiga för alla. Jag vill hävda att de inte är giltiga för vare sig kvinnor eller män.

Jag ser två problem här. Det ena är att kvinnliga forskare inte garanterar själva kvinnoforskningen. Jag vill förändra frontlinjen i forskningen. Därför tycker jag att det är angeläget att man ger direktiv till Medicinska forskningsrådet att inrätta en särskild prioriteringskommitté för forskning om kvinnors hälsa där man lägger tonvikten på att ta reda på normalvärden för kvinnor och män.

Anf. 38 Utbildningsminister CARL THAM (s)

Fru talman! Ulla Hoffmann och jag är säkert överens om betydelsen av jämställdhetsforskning i största allmänhet, men också specifikt när det gäller kvinnors hälsa.

Nu har vi ett forskningspolitiskt beslut som gäller under tre år. Under den tidsperioden är det svårt och olämpligt för regeringen att gå in med nya prioriteringar inom ramen för det som redan fattats beslut om. Däremot kommer det att ges möjlighet att diskutera och fatta beslut i dessa frågor i samband att det nya forskningspolitiska beslutet fattas på hösten 1996 för den då kommande treårsperioden. Det är min avsikt och min varma förhoppning att vi vid det tillfället skall ha underlag för tydliga och klara prioriteringar, inte minst när det gäller detta område.

De utredningar som jag har hänvisat till kommer säkert också att ge ett intressant underlag för propositioner i dessa avseenden liksom givetvis även den forskningsberedning som regeringen nyligen har tillsatt. Där finns det en mycket god expertis när det gäller just den typ av frågeställningar som Ulla Hoffmann här reser, inte minst på det medicinska området.

Anf. 39 ULLA HOFFMANN (v)

Fru talman! Jag uppskattar återigen dessa ansatser och det som kommer att ske. Jag är helt övertygad om att det är precis så som statsrådet säger, vi har inte delade meningar i den här frågan.

Men jag vill påskynda det här arbetet med mina frågor. Nu börjar jag ju själv närma mig den ålder då det handlar om hjärtinfarkt osv. Jag vill inte komma till akuten på något sjukhus och bli mätt med manliga mått, så att säga. Jag vill få den behandling som jag skall ha som kvinna.

Jag är också medveten om detta med ministerstyre och att man inte skall gå in och tala om hur olika saker skall vara. Men då får vi väl hoppas på att olika påtryckningar och signaler till forskningsråd osv. talar om att detta är en betydande forskning och att den är viktig för mer än hälften av den svenska befolkningen.

Anf. 40 Utbildningsminister CARL THAM (s)

Fru talman! Jag delar Ulla Hoffmanns optimism i det här avseendet. Den debatt som vi nu för, och också andra debatter, har nämligen betydelse i sådana här sammanhang.

Till min glädje noterar jag att den debatt som skapats med anledning av regeringens förslag för ökad jämställdhet inom högskolan har lett fram till en rad konstruktiva förslag om hur jämställdheten skall förbättras; också från personer som man rimligen inte kan misstänka hade dessa tankar bara för ett halvår sedan. Därför har det här lett till en aktivering av tänkandet på detta område.

Det gäller också, det är jag övertygad om, inom forskningsråden och forskarvärlden. Där har man ju nu på ett något annorlunda sätt litet till *mans* fått upp ögonen för betydelsen av kvinnoforskning, inte minst inom hälsoområdet. Jag har själv flera gånger hänvisat just till hälsoområdet som ett exempel på ett område där underrepresentationen av kvinnliga forskare faktiskt får resultat vad avser behandlingsmetoder.

Anf. 41 ULLA HOFFMANN (v)

Fru talman! Det är riktigt. Jag har också uppfattat att just förslaget om de 30 kvinnliga professorerna ställer till ett väldigt liv i den manliga forskarvärlden överlag inom alla olika discipliner.

Jag önskar statsrådet lycka till i det här arbetet. Vi är många som vet att det kommer att bli bra. Men vi kommer att följa detta och att ligga på.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på fråga 1994/95:477 om levande skolundervisning

Anf. 42 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)

Fru talman! Yvonne Ruwaida har frågat mig vilka åtgärder jag kommer att vidta för att förbättra möjligheterna att ta in besök utifrån

Prot. 1994/95:101

9 maj

Svar på frågor

till eleverna samt förlägga undervisning utanför skolan, allt i syfte att få en levande skolundervisning.

Villkoren för arbetet i skolan har under de senaste årtiondena förändrats på ett genomgripande sätt. Styrningen av skolan har lagts om helt. I skollagen anges de övergripande målen och bestämmelserna för skolan. I läroplaner och kursplaner preciseras skolans mål och uppgifter. Där fördelas också ansvaret på olika befattningshavare i skolan, främst lärare och rektor. Det är sedan kommunerna och skolorna som har ansvaret för skolverksamhetens genomförande och för att verksamheten utvecklas så att den svarar mot de uppställda målen.

I den nationella utvärdering av grundskolan som genomfördes våren 1992 säger Skolverket att den positiva bilden av skolan störs av att eleverna tycks vara ovana vid att tänka självständigt och att de överlag har dålig förmåga att tillämpa sina kunskaper. Samtidigt är katederundervisning den vanligaste undervisningsformen; elevaktiva undersökande arbetssätt används bara i begränsad omfattning.

Ämnesövergripande undervisning, organiserad utifrån teman eller problem i verkligheten, är i många fall att föredra om man vill hjälpa eleverna att uppfatta sammanhang. Det har funnits inslag i tidigare styrsystem som försvårat en sådan undervisning. Indelningen i ämnen har varit den helt dominerande organisationsprincipen för undervisningen. Men den stora fördelen med de nya läro- och kursplanerna är att de, till skillnad från de tidigare, så starkt betonar varje skolas frihet att själv organisera skolarbetet. Även om timplanerna fortfarande är uppdelade i ämnen är det lärare och elever som skall komma överens om hur målen i läroplan och kursplaner bäst skall uppnås. Det kan ske i ämnesintegrerat arbete men också inom ramen för ett enskilt ämne.

Flera viktiga mål för skolverksamheten kan inte heller hänföras till något eller några bestämda ämnen. Det gäller t.ex. undervisning om miljö, sex och samlevnad, alkohol, tobak och narkotika. Rektor har därför getts ett särskilt ansvar för denna integration.

Jag är glad över att Yvonne Ruwaida har tagit upp frågan om en levande skolundervisning. För mig är det viktigt att nu – efter alla stora organisationsförändringar – prioritera frågor om det inre arbetet i skolan. Skolan är en institution för elevernas lärande och personliga utveckling. Det hjälper föga vad skolan vill eller tror sig lära ut om inte eleverna själva tar ansvar för sitt lärande. Men det är också viktigt att slå fast att skolan inte kan utföra sitt uppdrag avskilt från resten av samhället. Undervisningens innehåll måste beröra eleverna, få dem att uppleva att det som försiggår i klassrummet gäller dem själva. Så är det inte alltid i dag. Alltför många elever uppfattar undervisningen som skild från deras erfarenheter och framtidsföreställningar.

I den kommitté som regeringen nyligen tillsatt, Skolkommittén, är uppgiften just att stimulera och stödja den pedagogiska utvecklingen i skolan.

Anf. 43 YVONNE RUWAIDA (mp)

Fru talman! Min erfarenhet, efter att ha talat med elever och lärare, är att man känner att de nya läro- och kursplanerna faktiskt försvårar

när det gäller möjligheterna att dels ta emot besök i skolan, dels göra besök utanför skolan, dvs. i samhället. Jag tror att det är oerhört viktigt att man har den möjligheten, bl.a. i arbetet mot mobbning och våld men även i arbetet mot rasism och främlingsfientlighet. Där kan man t.ex. tänka sig att elever besöker en flyktingförläggning.

Efter sommaren har vi ju EU-valet, alltså valet till EU-parlamentet. Jag är inte säker på att skolorna faktiskt känner att de har möjlighet att ta emot bl.a. representanter för olika politiska ungdomsförbund för att debattera den här frågan. Jag tycker att det är oroväckande att man just känner sig så begränsad, att man beträffande den lektionstid som används till annat har mycket mera att ta igen. Det är den uppfattning jag har efter att ha pratat med lärare på olika ställen i hela landet.

Anf. 44 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)

Fru talman! Det är mycket allvarligt om det är så som Yvonne Ruwaida här beskriver, dvs. att skolorna och lärarna har uppfattningen att den nya timplanen innebär större begränsningar. I själva verket är det tvärtom.

I den tidigare timplanen angavs veckotimmar. Det betydde att om en klass t.ex. skulle ge sig i väg på studiebesök en hel dag, förlorade man undervisning i andra ämnen som var inlagda den dagen. Därför fick man motsättningar mellan olika lärare och olika ämnen på skolan.

I den nuvarande timplanen har vi inte längre veckotimmar, utan ett absolut timtal. Det betyder att man kan lägga ut timmarna mycket bättre så att man t.ex. kan koncentrera lektionstid som gäller samhällskunskap, historia, geografi och kanske också andra ämnen som är aktuella att behandla i samband med EU-valet. På det sättet skall man kunna koncentrera sig på den uppgiften under en vecka eller en längre period, eller kanske bara under en dag.

På samma sätt kan man använda tiden till utflykter i naturen eller till andra undersökande arbetssätt.

Med lärarledd undervisning i den nya timplanen menas undervisning som är organiserad och ledd av lärare. Det innebär också studiebesök, besök på bibliotek och undersökande arbete och även att ta in andra personer. Det är oerhört viktigt att skolan inte blir sig själv nog och tror att det man skall lära sig om samhället i sin helhet går att finna i skolans läroböcker eller i laborationssalarna. Man måste också dels gå utanför skolans väggar, dels öppna skolan så att det som finns utanför kommer in och kan bearbetas i skolan.

Anf. 45 YVONNE RUWAIDA (mp)

Fru talman! Skolan har genomgått en massa förändringar under de senaste åren. Över huvud taget tror jag att det för både lärare och elever har varit en jobbig tid.

Jag kan inte, eftersom jag inte är lärare, till hundra procent säga vilka möjligheter de nya läro- och kursplanerna ger. Den erfarenhet jag har – efter samtal med alla lärare som jag träffat, och jag har faktiskt varit på en hel del skolor under det senaste halvåret – är att de känner att den nya planen hindrar dem. Lärarna måste ju gå igenom en del

ämnena. Då blir det ingen tid över. De får jobba övertid, som de sagt. En lärare sade: Jag får lägga ner en timme extra och eleverna också. Det blir jobbigt. Man hinner inte gå igenom det man skall. Det gäller ju att läsa vissa kapitel och kunna dem inför proven.

Anf. 46 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)

Fru talman! Just de argument som Yvonne Ruwaida sist tog upp har också jag mött på vissa gymnasieskolor. Jag menar att de bygger på en felsyn. Undervisningen går nämligen inte ut på att läraren skall hinna gå igenom si och så många sidor i en bok, utan undervisningen går ut på att eleverna skall inhämta vissa väsentliga kunskaper och begrepp och få förståelse om viktiga samband. Då är det viktigt att lösgöra sig.

Det finns faktiskt en skillnad här. Det som läraren går igenom i boken är inte detsamma som det som eleverna lär sig. Nu måste vi fokusera på det som eleverna lär sig. Då tror jag att ett bra sätt att lära sig att själv tillägna sig sina kunskaper är att man öppnar skolan, går utanför skolan, tar in alla till skolan och själv är delaktig och aktiv i sitt kunskapssökande.

Anf. 47 YVONNE RUWAIDA (mp)

Fru talman! Jag håller med Ylva Johansson när det gäller synen på skolan, att man inte skall lära sig saker utantill från en bok. Men problemet kvarstår. På just de gymnasieskolor som jag besökt finns det lärare som faktiskt kanske inte har tagit till sig synen på vad det innebär att lära. Man känner sig begränsad när det gäller att ta emot studiebesök.

Vad kan man då göra? Man skall kanske besöka skolorna och på något sätt kanske få lärare att lära mer om pedagogik, om hur man faktiskt kan lära ut. Det gäller att få dem att se till att eleverna blir mera delaktiga och att ändra på deras synsätt.

Jag håller med Ylva Johansson när det gäller synen på hur man skall lära – enligt vad som berättats här. Men det fungerar inte i dag. En hel del lärare och elever känner sig faktiskt begränsade. De känner att de inte har möjlighet att ta emot studiebesök eller att göra studiebesök så som de skulle vilja göra.

Anf. 48 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)

Fru talman! Det här är ett mycket väsentligt problem. Regeringen har också fokuserat på just det inre arbetet i skolan. Det är där man kan åstadkomma en stor kvalitetshöjning med de befintliga resurserna.

I den kommitté som jag har tillsatt, och som jag hänvisade till i mitt svar, har alla ledamöter egen erfarenhet av att syssla med pedagogiskt utvecklingsarbete i skolan. Jag hoppas att man därför kommer att ha en bra grund för förslag på hur vi skall kunna åstadkomma en pedagogisk utveckling, inte bara på några skolor, utan på alla skolor.

I dag finns instrumenten. Men det finns också en tröghet. Vi ser att skillnaden mellan olika skolor ökar i vissa avseenden. Några skolor har satt i gång ett utvecklingsarbete som går mycket bra. De får med sig allt fler. Det blir som en snöboll som rullar vidare. Det går allt bättre, me-

dan andra skolor står kvar och stampar. Utmaningen nu är att få i gång en pedagogisk utveckling på alla skolor. Det är en av huvuduppgifterna i den kommitté som regeringen har tillsatt.

Prot. 1994/95:101
9 maj

Svar på frågor

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på fråga 1994/95:478 om föräldrars frivilligarbete i skolan

Anf. 49 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)

Fru talman! Ulla-Britt Hagström har frågat mig om jag avser att ta några initiativ för att få ett snabbare genomslag av frivilligarbetet i skolan som komplement till den ordinarie verksamheten.

En demokratisk skola med starkt brukarinflytande, både för lärare och föräldrar, men framför allt för eleverna, är ett prioriterat område för regeringens skolpolitik.

Skolan är en förberedelse för livet, säger man ofta. Men det är inte bara det – skolan är också livet självt för de barn och ungdomar som tillbringar sin tid där, under långa skoldagar, år efter år. Och för eleverna är skolan en helhet. Det är inte bara lektioner och målinriktat lärande som betyder något för dem. Kamratkontakterna är viktiga, samvaro på raster och håltimmar, lekar och spel, diskussioner med lärare och andra vuxna i och utanför klassrummet. Det är helheten som formar föreställningar, attityder och kunskaper.

Med denna helhetssyn på skolan växer en rad områden fram där äldre ungdomar och vuxna kan göra goda insatser för skolan.

Många barn har behov av extra stöd i skolan, inte minst vad gäller vuxenkontakter. Det är viktigt att som ung bli sedd, bemött och respekterad av vuxna. Lika viktigt är det att som vuxen känna att man betyder något för den uppväxande generationen.

I dag finns löftesrika försök i många kommuner med samarbete mellan olika kommunala förvaltningar, myndigheter, lokala föreningar, m.fl., med skolan/eleven som centrum för verksamheten. Försöken har ofta lett till bredare kontaktytor mellan människor – inte minst mellan generationer – bättre gemenskap och trevligare närmiljö. De begränsade resurser som finns i ett bostadsområde har kunnat användas på ett bättre sätt. När "skolan" i dessa försök blir till "vår skola" ökar möjligheterna för påverkan och makt för den enskilda människan. Jag är angelägen om att lyfta fram sådana exempel.

Det är dock den enskilda skolan, med skolpersonal, föräldrar och elever, som bäst vet var de största behoven av stöd finns. Politikens uppgift är att skapa förutsättningar för att behov från skolan och kompetens och intresse från äldre ungdomar och vuxna skall kunna mötas. En sådan förutsättning finns i regeringens sysselsättningsproposition.

Ett av de största problemen i samhället är att över 300 000 människor i dag är öppet arbetslösa. Människor som är utestängda från den frihet, gemenskap och möjlighet till utveckling som ett arbete ger.

Jag vill i detta sammanhang peka på de möjligheter som öppnats i och med sysselsättningspropositionen som regeringen nyligen överlämnat till riksdagen. Förutom ALU och beredskapsjobb erbjuds nu goda möjligheter för kommunerna att använda sig av arbetsplatsintroduktion. Genom dessa åtgärder finns förutsättningar att föra samman de behov som finns i skolan med arbetslösa människors vilja att genom ett arbete kunna försörja sig och göra nytta.

Nu öppnas möjligheter för skolor att ta till vara arbetslösa ungdomars kompetens och engagemang på viktiga områden som t.ex. informationsteknologi, miljö, kultur, språk, kamratstöd.

Nu öppnas också möjligheter för äldre arbetslösa att komma in i skolan. Med sin ålder, arbets- och livserfarenhet kan de medverka till att öka motivationen för de kunskapskrav som ställs och de arbetsformer som läroplanen förutsätter. Skolan och samhället utanför knyts därmed närmare varandra.

Anf. 50 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kds)

Fru talman! Jag är tacksam för statsrådet Ylva Johanssons svar om att öppna skolan. Jag tror inte att bara föräldrar utan också pensionerade lärare, skolledare, andra yrkeskategorier, ja, personer från olika håll i samhället skulle kunna tillföra skolan en hel del genom frivilligt arbete. Och många av barnen behöver hjälp i sin utveckling av en mer omfattande vuxenkontakt.

Givetvis är det också bra för ungdomar med ALU, beredskapsjobb och informationsteknologi, som Ylva Johansson säger. Det öppnar kontakter.

I det engelska systemet med "voluntary helpers" är det till den allra största delen föräldrar som ställer upp. Men f.d. lärare och övriga samhällsmedborgare hjälper också frivilligt till på olika sätt. Det systemet bygger på skolornas eget initiativ. I de flesta fall sker rekryteringen genom kontakter. Men man går också ut och annonserar. Det normala är att "voluntary helpers" hjälper till två timmar i veckan.

Ordet "helpers" använder jag för att visa att det är ett komplement och inte en inskränkning i den ordinarie skolverksamheten.

1993 beslutade regeringen att tillkalla en beredning för att främja den ideella sektorn. Det var på dåvarande civilminister Inger Davidsons initiativ. Syftet var att beredningen skulle identifiera hinder för ett ökat engagemang i offentlig verksamhet och lämna förslag som underlättar för ideella organisationer att sprida erfarenheter från olika utvecklingsprojekt från andra länder.

Nu har skolministern i svaret mest pekat på arbetsmarknadsåtgärder och lyft fram modeller från frivilligverksamheten. Då blir min följdfråga: Har skolministern kontakter med civilministern för att för skolans del undanröja hinder för arbetet i den ideella sektorn?

Anf. 51 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)

Fru talman! Jag vill också understryka att när vi talar om frivilligt och oavlönat arbete i skolan eller om arbetslösa som arbetar i skolan som en del i en arbetsmarknadsåtgärd är detta självklart ett komple-

ment, som inte kan ersätta den ordinarie verksamheten eller den ordinarie personalen i skolan.

Det behövs ett stort antal vuxna bland våra barn och ungdomar av olika skäl. Det är därför angeläget att se till att de som vill komma till skolan och arbeta frivilligt utan ersättning skall ha möjlighet att göra det.

Ulla-Britt Hagström tar upp exempel från England. Oturligt nog finns det en skillnad mellan oss och England i det avseendet att England har en väsentligt större arbetslöshet och ett väsentligt sämre skyddsnät för dem som är arbetslösa. Det betyder att det finns fler människor som inte har någon utsikt att kunna försörja sig på eget arbete och som kan gå in och arbeta frivilligt i t.ex. skolan.

De behövs självklart i skolan, men jag skulle inte vilja se en utveckling i Sverige där en stor grupp människor inte ser någon möjlighet att i framtiden försörja sig själva på eget arbete.

Även om man har eget arbete, eller om man är studerande eller pensionär, kanske man vill och kan delta frivilligt i skolans arbete. Och det är önskvärt att så sker. Men det är inget som vi centralt kan kommandera fram.

Självklart är det så, för att svara på Ulla-Britt Hagströms fråga, att om det finns hinder för en sådan samverkan skall jag gärna medverka till att undanröja de hindren. Men det är viktigt att vi utgår ifrån skolan och de lokala förhållandena. Jag vet att det på många håll pågår många fler kontakter mellan skolan och det omgivande samhället än vad man kanske kan tro när man lyssnar till den centrala skoldebatten.

Anf. 52 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kds)

Fru talman! Jag har egentligen inte alls knutit min fråga om frivilligverksamheten i skolan till arbetslösheten. Jag menar att ett sådant arbete skall bygga på frivillighet.

Däremot tycker jag inte att det är fel att man tar in människor som deltar i sysselsättningsåtgärder som ALU, beredskapsjobb osv. Det främjar också kontakterna mellan skolan och samhället, men det blir inte helt frivilligt på samma sätt att delta i skolans arbete. Det innebär ändå en viss styrning.

Vad jag skulle vilja se mer av är de frivilligcenter som växer upp. Jag vet att man i Norge följer upp denna verksamhet genom forskning. Jag tycker att när man pratar om frivilligcentrerna i Sverige handlar det mest om omsorg, vård, socialt arbete och kultur, och skolan som är en så stor verksamhet nämns egentligen inte så mycket.

Därför vill jag att skolministern, trots att detta är en kommunal angelägenhet, på något sätt skall träda fram för att öka möjligheterna till frivilliginsatser i skolorna. Jag undrar vilka initiativ skolministern hittills har tagit.

Anf. 53 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)

Fru talman! Ett av de initiativ som regeringen har tagit är att tillsätta en särskild kommitté, som har till uppgift att lägga fram förslag om hur man skall främja en pedagogisk utveckling i skolan. I en pedagogisk

utveckling ligger också en ökad öppenhet i skolan och ett närmande till närsamhället omkring skolan.

Skolan har en litet annan tradition när det gäller frivilligarbete än vad man har inom vård och omsorg. I skolans tradition har det ganska mycket handlat om ett nära samarbete med framför allt föreningslivet. På den vägen pågår i dag ett omfattande frivilligarbete i skolan, där alltså människor som är aktiva i föreningar deltar med oavlönat arbete. Det är inte så att den enda vägen är att kopiera modeller som kan fungera för omsorgsverksamhet, utan skolan har sina egna traditioner. I dessa har föreningslivet varit en viktig del. Jag hoppas att så också skall vara fallet i fortsättningen.

Anf. 54 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kds)

Fru talman! Det är bra att skolministern träder fram på detta sätt, så att vi får en mix mellan den traditionella verksamheten, där föreningarna går in, och frivilligcenterarbete i skolan. Skolan står inför en utmaning med växande krav på kunskap och kompetens samt ett livslångt lärande. Det ställer stora förväntningar på skolan. Det blir större barngrupper, det finns barn i riskzonen osv. Där står läraren som den professionelle ledaren som skall stödja eleverna i deras kunskapsutveckling.

Läraren är beroende av hur barnen mår. Det framhålls i SOU 1994:73 att nutidens ungdomsgeneration inte tycks ha trivts sämre i skolan än äldre generationer men däremot har upplevt mer av konflikter, skolk, bråk, mobbning osv. Det finns i dag ett utbyggt faddersystem där äldre elever tar hand om yngre, vilket fungerar väldigt bra. Skolministern vill ju nu bredda öppenheten i skolan, och jag undrar hur skolministern avser att genomföra denna bredare öppenhet.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på fråga 1994/95:481 om sameradios utveckling

Anf. 55 Kulturminister MARGOT WALLSTRÖM (s)

Fru talman! Kristina Zakrisson har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder beträffande den svenska sameradios som kan bidra till att utveckla det nordiska samarbetet.

Den 23 mars 1995 ställde Marianne Andersson en fråga om same-radios. Jag svarade då att Sveriges Radio enligt uppgift har diskuterat ett utvidgat samarbete kring den samiska programverksamheten med de övriga nordiska public service-företagen. En introduktion av digitala ljudradiosändningar har aktualiserat möjligheten att utöka kanalutbudet med en samisk radiokanal. Om en sådan idé förverkligas är det angeläget att det nordiska samarbetet utvecklas för att komplettera det svenskproducerade materialet.

Enligt avtalet mellan staten och Sveriges Radio, som gäller för perioden 1993–1996, skall företaget i sin programverksamhet ta särskild hänsyn till språkliga och etniska minoriteter. Avtalet innehåller även

bestämmelser om resurser för dessa verksamheter. Inom denna ram utformar programföretaget därefter självt sin minoritetsspråksverksamhet. Jag har inte för avsikt att under innevarande avtalsperiod föreslå några förändringar i fråga om den samiska programverksamheten.

Kulturutskottet tog den 4 maj ställning till regeringens budgetproposition i den del som handlar om public service-verksamheten. Kulturutskottet anser att en parlamentarisk beredning med uppdrag att formulera förslag om vad som långsiktigt skall ingå i public service-uppdraget bör tillsättas. Beredningen bör också ta ställning till vilka ekonomiska och organisatoriska förutsättningar som bör gälla för programbolagen under nästa avtalsperiod. Självklart kommer det också att ingå i den parlamentariska beredningens uppgift att behandla frågan om sameradion.

Anf. 56 KRISTINA ZAKRISSON (s)

Fru talman! Jag har ställt min fråga utifrån den diskussion som pågick här för ett tag sedan om att vi skulle överföra den svenska sameradion till den norska sameradion. I tidningsartiklarna framstod detta som något mycket negativt. Jag har sedan undersökt saken litet närmare och fått klart för mig att det inte är någon överhängande fara. Det var inte tänkt så som det framställdes i tidningarna.

Jag är, som framgår av min fråga, inte alls emot en samordning av sameradion i Sverige, i Norge och även i Finland. Sameradion betyder väldigt mycket för samerna, speciellt i Norrbotten, som jag kommer ifrån. Eftersom sameradion såväl i Norge och i Finland som i Sverige sänder på nordsamiska, vore det ypperligt att kunna samordna verksamheterna. Problemet är att det i dag är mycket stora skillnader mellan dessa.

I Norge gjordes i slutet av 80-talet en utredning om sameradion, och den ligger nu till grund för en plan för vidareutveckling. Man tycker inom den svenska sameradion att man inte riktigt hänger med utan har kommit på efterkälken. I Norge har man t.ex. 22 timmars sändningsrätt per vecka. Såvitt jag förstått har man en egen sändningskanal, och om resurserna tillät det skulle man kunna sända hur många program som helst. I Sverige får man sända fem timmar per vecka, och ett par timmar är förlagda till helger, när det inte är så stor konkurrens om kanalen.

Av svaret framgår att digitala ljudradiosändningar skulle kunna öppna möjligheter för en egen kanal, och det vore mycket positivt. Men i dag är det, som sagt, rätt stora skillnader mellan verksamheterna.

Det framhålls också i svaret att det nordiska samarbetet bör utvecklas för att komplettera det svenskproducerade materialet. Jag tycker inte att det skall vara fråga om något komplement, utan jag skulle vilja se en samnordisk sameradio, dock under förutsättning att samarbetet sker på lika villkor.

Anf. 57 Kulturminister MARGOT WALLSTRÖM (s)

Fru talman! Det är förvisso så att Norge har kommit mycket längre i dessa frågor generellt sett. Sverige är nog i det sammanhanget lillebror,

och vi har säkerligen mycket att lära av normmännen. Vi följer naturligtvis denna fråga med stort intresse och hoppas att det vidgade nordiska samarbetet skall gå bra. Förhoppningsvis skall man, kanske med hjälp av digitala ljudradiosändningar, kunna få större sändningsmöjligheter, så att det kan bli en renodlad sameradio.

Jag både hoppas och tror alltså att verksamheten skall utvidgas framöver vad gäller såväl samarbete som sändningstider och sändningsmöjligheter.

Anf. 58 KRISTINA ZAKRISSON (s)

Fru talman! Ja, det framgår av svaret att en parlamentarisk beredning skall tillsättas, och jag hoppas att den skall ta upp frågan om sameradion. Som jag sagt betyder sameradion väldigt mycket, dels för att förmedla nyheter, dels för att hålla fram samisk kultur. Det har varit litet tyst ett tag omkring den samiska kulturen. Nu börjar en ny generation komma fram, och i det sammanhanget har sameradion en mycket stor betydelse.

Det handlar här inte bara om pengar. I Norge hade man 1992 en sändningstid om 7,5 timmar per vecka och en budget om 16 miljoner. År 1995 har man 22 timmars sändningstid per vecka och en budget om 22 miljoner. Man har alltså utökat sändningstiden väldigt mycket men inte behövt utöka budgeten i samma omfattning.

I Sverige sänder man 5 timmar och 40 minuter per vecka och har en budget om 5,6 miljoner, ungefär en fjärdedel av den norska.

Anf. 59 Kulturminister MARGOT WALLSTRÖM (s)

Fru talman! Jag utgår från att detta blir en av de frågor som den parlamentariska beredningen kommer att behandla. Det är viktigt att den får in många synpunkter och förslag till hur arbetet kan bedrivas i fortsättningen.

Jag har personligen ett stort intresse av att verkligen ta itu med de frågor som rör den samiska kulturen och av att allt som vi kan göra blir gjort, både beträffande en samisk nationalscen och beträffande ljudradiosändningar. Därvidlag tror jag att vi har ett gemensamt intresse.

Anf. 60 KRISTINA ZAKRISSON (s)

Fru talman! Det låter mycket positivt. Jag skall uppmana dem som jobbar med detta att verkligen föra fram synpunkter. Jag förmodar att det blir en mängd remissinstanser i ärendet. Jag hoppas att detta skall leda till att sameradion vidareutvecklas på ett bra sätt.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på fråga 1994/95:471 om bidragsförskott

Anf. 61 Statsrådet ANNA HEDBORG (s)

Fru talman! Lennart Fridén har frågat socialministern vilka åtgärder hon är beredd att vidta för att komma till rätta med bristerna i dagens

system med bidragsförskott. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall besvara frågan.

Underhålls- och bidragsförskottsutredningen -93 har nyligen lämnat betänkandet Underhållsbidrag och bidragsförskott (SOU 1995:26). I betänkandet redovisas olika förslag för att avhjälpa brister i bl.a. bidragsförskottssystemet. Min avsikt är att efter sedvanlig remissbehandling pröva om de olika förslagen kan leda till lagstiftningsåtgärder som undanröjer möjligheter till missbruk av systemet.

I årets budgetproposition (prop. 1994/95:100, bil. 6) framhåller regeringen att ytterligare besparingar, utöver den av riksdagen nyligen beslutade "frysningen" av bidragsförskottsnivån, måste ske bl.a. genom förändringar i bidragsförskottssystemet. Inriktningen av det arbete som mot denna bakgrund har påbörjats inom Socialdepartementet är bl.a. att besparingarna skall åstadkommas genom att föräldrarnas ansvar för sina barns försörjning tydliggörs och skärps där de ekonomiska omständigheterna tillåter det. Arbetet, som senare kommer att redovisas för riksdagen, har därmed den inriktning som frågeställaren efterlyser.

Jag vill vidare tillägga att införsel i lön för underhållsbidrag enligt föräldrabalken har högsta prioritet enligt bestämmelserna i 15 kap. 1 § utsökningsbalken.

Anf. 62 LENNART FRIDÉN (m)

Fru talman! Jag får tacka statsrådet för svaret på min fråga. Man får intrycket av att "I herremän resen icke så fort, vad göras skall är allaredan gjort". Allt är redan på gång. Likväl vill jag något kommentera svaret.

Det gläder mig att det nu kommit ett betänkande, och jag skall med glädje ta del av det. Genom att information från tryckerienheten om nya SOU-utredningar m.m. numera inte når mig i det nya datasystemet får man inte samma grepp som förr om vad som är på gång. Det beklagar jag djupt.

I svaret talar statsrådet om högsta prioritet. Såvitt jag vet innebär det inte att bidragsförskott går före skatt. Det innebär ändå att det prioriteras när skatten väl är betald. Skulle man inte kunna klara av det hela, blir det en sorts rundgång, något som ju inte är särskilt förnuftigt.

Jag antyder ytterligare en sak i frågan, och det är att detta inte bara är av ekonomisk betydelse. Även om man till en början tycker att det är skönt att inte behöva bli så hårt belastad efter en separation då man delar på barntillsynen och kostnaderna, tycker många efter några år inte om att de hamnat i den situation som systemet inneburit. Man har kunnat låta någon annan ta en del av ansvaret. Det känns som att man har lämnat även resten av ansvaret för barnet genom systemet och tappat kontakten. Många har påpekat att hade inte systemet funnits hade de haft bättre kontakt med barnet. Det är väsentligt.

Jag undrar om detta är någonting som arbetsgruppen inom departementet kommer att titta på. Det är en helt annan fråga är den rent ekonomiska, nämligen en familjesocial fråga som handlar om relationen mellan barn och föräldrar.

Anf. 63 Statsrådet ANNA HEDBORG (s)

Fru talman! Faktum är att mycket redan är gjort på det här området. Ett antal utredningar har gjorts om hur underhållsbidrag och bidragsförskott skall konstrueras. Den jag nämnde är den senaste i en lång rad. Vi samlar nu ihop alla goda förslag för att verkligen komma till skott med att reformera bidragsförskottssystemet, så att det naturliga ömsesidiga ansvaret för barn ordentligt kommer till uttryck i reglerna.

Det är alldeles riktigt att underhållsbidragsreglerna är viktiga för fäders förhållande till sina barn – det är oftast detta det handlar om i dessa sammanhang. Glädjande nog finns det tecken som tyder på att skilda fäder umgås mera med sina barn nu för tiden än för ett antal år sedan. Levnadsnivåundersökningarna, som görs med några års mellanrum, visar att siffrorna på 90-talet är betydligt bättre än på mitten av 80-talet. Det är bra och en naturlig del av relationsutvecklingen när det gäller båda föräldrarna och barnen i samhället. Den här frågan är kanske inte alldeles avgörande för den saken, men den kan spela sin roll. I den meningen är det naturligtvis viktigt att reglerna är rimliga och rättvisa.

Anf. 64 LENNART FRIDÉN (m)

Fru talman! Det gläder mig om utvecklingen är sådan som statsrådet säger, och det har jag ingen anledning att betvivla.

Vi i lagutskottet var för ett par år sedan i Australien och tittade på dessa frågor. Det visade sig att man där var mycket hård på att ta ut bidragen till sina barns underhåll. Det gjorde att det blev en närmare kontakt mellan föräldrarna och mellan underhållsgivande föräldern och barnet. Det kan finnas goda skäl att inte bara titta på vad vi haft här utan också jämföra med andra länder.

Jag återvänder till frågan om det skulle kunna vara av värde att låta det gå före skatten.

Anf. 65 Statsrådet ANNA HEDBORG (s)

Fru talman! Faktum är att underhållsbidrag enligt äktenskapsbalken går före skatter och allmänna avgifter. På den punkten är frågan redan löst.

Jag tror att frågan tjänar på att man tänker i två led, dels hur en underhållsskyldighet skall fastställas, dels hur införselreglerna skall se ut. Hur införselreglerna ser ut är kanske inte det väsentligaste. Den absolut största andelen av underhållsskyldiga fullgör sina förpliktelser – 90 % för ett par år sedan. Andelen har sjunkit till 82 %, men det kan bero på arbetslösheten, och gör det sannolikt. Det är i första hand inte fråga om införselregler utan också om fastställande av skyldighet.

Anf. 66 LENNART FRIDÉN (m)

Fru talman! Då tackar jag statsrådet än en gång för svaret. Jag ser fram emot både resultatet av arbetet i departementet och de nya reglerna. Vi får hoppas att i framtiden inte bara 90 % utan 100 % fullgör sina skyldigheter gentemot sina barn.

16 § Svar på fråga 1994/95:459 om Yrkesinspektionen i Jönköping

Svar på frågor

Anf. 67 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Catarina Rönnung har frågat mig om jag avser att förhindra att den för de anställda i alla små och medelstora företag så betydelsefulla Yrkesinspektionen i Jönköping flyttas och försvinner från Jönköpings län.

Arbetsarkyddsverket består av Arbetsarkyddsstyrelsen och Yrkesinspektionen. Yrkesinspektionen är i dag uppdelad på 19 distrikt. Arbetsarkyddsverket omfattas av regerings och riksdags sparkrav på utgifter för statlig konsumtion.

De besparingskrav som i och med detta avses gälla för Arbetsarkyddsverket ställer krav på ett omfattande förändringsarbete. Verket har på eget initiativ med anledning av sparkraven startat ett sådant arbete, som bl.a. innebär att organisationen och dess struktur ses över.

Arbetsarkyddsstyrelsen har i en skrivelse den 28 april 1995 till Arbetsmarknadsdepartementet kommit in med förslag till ändrad distriktindelning för Yrkesinspektionen och därvid föreslagit att regeringen skall ändra i instruktionen för Arbetsarkyddsverket så att elva distrikt bildas den 1 juli 1995.

Regeringen avser inom kort att ta ställning till Arbetsarkyddsstyrelsens förslag om ändrad distriktsindelning för Yrkesinspektionen.

Då Catarina Rönnung, som framställt frågan, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet, medgav talmannen att Martin Nilsson i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 68 MARTIN NILSSON (s)

Fru talman! Jag ber att å mina och Catarina Rönnungs vägnar få tacka arbetsmarknadsministern för svaret. Vi tycker att frågan är viktig i ett län som präglas av många små och medelstora företag. Det är viktigt att ha en nära och tät kontakt med Yrkesinspektionen. Det är min förhoppning att arbetsmarknadsministern skall genomföra sparkraven, som förvisso är nödvändiga, på bästa tänkbara sätt.

Jag tänker inte genomföra någon längre argumentation utan nöjer mig med att överlämna ett alternativt förslag till hur man skulle kunna göra motsvarande besparingar utan att för den skull behöva lägga ner Yrkesinspektionen i Jönköpings län.

Därmed tackar jag statsrådet ännu en gång för svaret.

Anf. 69 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Jag tar gärna emot det. Tack!

Överläggningen var härmed avslutad.

Svar på frågor

Anf. 70 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Rose-Marie Frebran har frågat mig på vilket sätt regeringen beaktat jämställdhetsperspektivet i propositionerna om arbetsmarknadspolitik och regionalpolitik.

Kvinnors arbetslöshet är lägre än männens, men det är trots det orovande att de sektorer som domineras av kvinnor, främst den offentliga sektorn, bedöms få en minskad sysselsättning under en längre tid framåt. Sysselsättningen ökar däremot kraftigt inom industrisektorn, men det är en bransch där männen dominerar.

De offentliga finanserna är i djup obalans, och det är därför en huvuduppgift för regeringen att sanera statsfinanserna så att grunderna för välfärden kan värnas och den könsuppdelade arbetsmarknaden brytas. Lyckas vi inte nu få ordning i statsfinanserna och hålla tillbaka de offentliga utgifterna, kommer samhällets jämställdhetssträvanden att försvåras avsevärt.

Regeringen har nyligen avlämnat en viktig proposition om en effektivare sysselsättning som kommer att leda till att arbetslinjen stärks, något som i högsta grad underlättar för kvinnor i arbetslivet. Jag vill nämna några särskilt viktiga områden.

Regeringen föreslår att arbetsförmedlingarna skall ges större frihet att samverka med kommunerna. Det är ett viktigt steg i arbetet mot kvinnors arbetslöshet. Kommunerna har ofta god kunskap om kvinnors lokala arbetsmarknad. En av riktlinjerna för Arbetsmarknadsverket under nästa budgetår är att öka jämställdhetssträvandena. All verksamhet inom verket skall bedrivas med ett jämställdhetsperspektiv.

Kvinnors möjligheter att förvärvsarbeta är en grundläggande förutsättning för att skapa jämställdhet mellan könen. Regeringen ämnar därför avsätta 45 miljoner kronor för nästa budgetår inom arbetsmarknadspolitiken för projekt som syftar till att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden. Framför allt skall arbetet inriktas på de sämst ställda på arbetsmarknaden såsom lågutbildade kvinnor och invandrarkvinnor.

Målet att bryta den könssegregerade arbetsmarknaden kan uppnås endast genom en genomgripande förändring av attityder hos både sökande och arbetsgivare. Det är viktigt att arbetet med att påverka människors attityder i dessa frågor ständigt fortsätter.

Regeringen har därför föreslagit att ytterligare information skall ges till arbetsgivare och sökande om tillgången på arbetskraft och lediga platser och om de väsentligt förbättrade möjligheter som kan öppna sig om den traditionella könsbaserade arbetsmarknaden bryts.

Regeringen ger Arbetsmarknadskommittén i uppdrag att med förtur behandla förslag som syftar till att begränsa den ofrivilliga deltidsarbetslösheten som i huvudsak drabbar kvinnor. Arbetsgivarna skall i första hand erbjuda deltidsarbetslösa som vill gå upp till heltid en sådan tjänst innan ny personal tas in.

Vidare är utbildningsåtgärder avgörande för möjligheterna att nå ett mer jämställt arbetsliv. Därför kan de omfattande insatser som föreslås

under nästa budgetår på arbetsmarknadsutbildning, komvux, utbildningsvikariat och högskoleutbildning ge arbetslösa kvinnor nya möjligheter på arbetsmarknaden. Regeringen ser det som särskilt angeläget att unga kvinnor genom datorteken får möjlighet att lära sig hantera informationsteknik.

När det gäller den regionalpolitiska propositionen har de regionalpolitiska företagsstöden på senare tid anpassats i syfte att bl.a. bättre passa kvinnliga företagares villkor. För den ökade sysselsättning som företagsstöden oftast leder till finns också sedan länge krav på att minst 40 % av de nya arbetstillfällena skall avse kvinnor.

I den regionalpolitiska propositionen hävdar vi därför att det är mycket angeläget att bättre ta till vara kvinnors engagemang och företagsamhet. Länsstyrelserna bör ha ett stort ansvar för att kvinnor bättre kan göra sig gällande i regionalpolitiken. Vi ämnar också underlätta företagandet genom att se över stödsystemet för att nå ökad samordning och effektivitet. I den översynen kommer frågan om hur man bättre kan befrämja kvinnligt företagande att spela en stor roll. Regeringen förbättrar vidare villkoren för småföretagandet genom att föreslå 400 miljoner kronor för särskilda tillväxtfrämjande åtgärder i form av t.ex. ett tillfälligt småföretagsstöd. Även här är det angeläget att särskilt stötta kvinnligt företagande och sysselsättning för kvinnor.

De förslag som jag här har nämnt bör alla leda till ett ökat företagande, inte minst bland kvinnor. Det är mot denna bakgrund grundlöst att, som Rose-Marie Frebran gör, påstå att regeringen inte beaktar jämställdhetsperspektivet i sina förslag. Jämställdheten i arbetslivet löper i själva verket som en röd tråd genom alla förslag som regeringen presenterat i sitt handlingsprogram mot arbetslöshet. Detta gäller även de förslag till s.k. målprogram som regeringen överlämnat till EU-kommissionen. Det är också felaktigt att påstå att regeringen infört minskat stöd till kvinnliga företagare. Om det är det särskilda företagarlånet till kvinnor som Rose-Marie Frebran åsyftar, vill jag påminna om att regeringen, trots den i kompletteringspropositionen föreslagna sänkningen av anslaget, ändå höjt anslaget för lånet väsentligt, från den förra regeringens 50 miljoner kronor till de nu föreslagna 150 miljoner kronorna. Att sänkningar av olika stöd trots allt måste ske beror givetvis på det allvarliga statsfinansiella läget.

Regeringens ambitioner för att motverka kvinnors arbetslöshet är höga, både inom arbetsmarknadspolitik och inom regionalpolitiken. Jag kan lova Rose-Marie Frebran att jag även fortsättningsvis kommer att följa frågorna mycket noga.

Anf. 71 ROSE-MARIE FREBRAN (kds)

Fru talman! Jag tackar arbetsmarknadsministern för svaret, även om jag inte bedömer varje uppgift i det som korrekt. Inledningen "Rose-Marie Frebran har frågat mig --" är inte korrekt i den meningen att jag ställde min fråga till jämställdhetsministern. Inte ens den där knorren som brukar finnas i början av svaret var med, dvs. att "arbetsfördelningen inom regeringen är sådan att det är jag som skall svara på frågan".

Jag hade alltså ställt min fråga till jämställdhetsministern, som är den som har det yttersta och övergripande ansvaret för regeringens jämställdhetspolitik och därmed ansvaret för att jämställdhetsaspekterna beaktas inom alla politikområden.

Jag vill använda litet av min taletid till att beklaga att jämställdhetsministern inte är beredd att förklara – som jag upplever det – regeringens brist på kvinnlig profil i de aktuella propositionerna.

För att få diskutera de här frågorna med jämställdhetsministern måste man uppenbarligen vara arg journalist eller något sådant och föra diskussionen i medierna. Det är annorlunda här i kammaren för en engagerad riksdagsledamot. Jag får kanske ställa en fråga till samordningsminister Jan Nygren om hur man skall bära sig åt för att få diskutera jämställdhetspolitik med jämställdhetsministern.

I svaret finns det väldigt många vackra ord och målsättningar som jag kan instämma i. Det är ett långt svar, ungefär tre och en halv sida, och det är en mycket kort tid som står till en frågeställares förfogande. Jag kommer därför inte att beröra så mycket av detta nu.

Jag vill ändå fråga: Var finns de selektiva åtgärder som till skillnad från de generella är inriktade på den kvinnliga arbetslöshet som vi kommer att få se i den offentliga sektorn?

Anf. 72 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Jag tycker till att börja med att det är rätt naturligt att det är jag som företräder regeringen när vi diskuterar arbetsmarknads- och regionalpolitik. Besluten som fattas i regeringen är kollektiva. Det innebär att vi alla regeringsmedlemmar står bakom besluten och att jag också argumenterar för dem i kammaren. Även om det är jobbigt för Rose-Marie Frebran att det blir på det sättet så är det rätt naturligt.

Det som vi nu genomför innebär en stor förändring av arbetsmarknadspolitiken. I stället för att vi i riksdagen reglerar i detalj hur arbetsmarknadspolitiken skall fungera överlåter vi väldigt mycket av ansvaret för den praktiska utformningen på den lokala och den regionala nivån. Vi gör det därför att vi tror att det är klokast att detta sker ute i verkligheten.

Innan regeringen till länsarbetsnämnder och arbetsförmedlingar skickar i väg verktygslådan med de verktyg och pengar som finns i arbetsmarknadspolitiken, anger vi i ett regleringsbrev vilka mål som skall gälla. Som jag sade i frågesvaret kommer det att vara ett mycket tydligt mål för Arbetsmarknadsverket att jämställdhetsperspektivet skall gälla i alla sammanhang.

Jag tror att vi når bättre resultat när det gäller jämställdhet genom att använda målstyrning i arbetsmarknadspolitiken i stället för detaljstyrning från riksdagen. Ser man till historien visar den att detaljstyrningen från riksdagen inte har varit speciellt framgångsrik när det gäller arbetsmarknadspolitiken och jämställdheten.

Anf. 73 ROSE-MARIE FREBRAN (kds)

Fru talman! Jag fick naturligtvis inget svar på min direkta fråga i slutet av mitt förra anförande, eftersom det inte finns något svar på den

frågan. De generella åtgärder som finns på arbetsmarknadspolitikens område kan naturligtvis utnyttjas för både män och kvinnor och komma båda könen till godo.

De selektiva åtgärder som regeringen sätter in inriktar sig på manliga områden. Jag tycker att detta är mycket beklagligt. Åtgärderna utgår från hur arbetslösheten har sett ut under flera år och hur den ser ut just nu. Det finns ingen beredskap eller framförhållning för det som kommer att hända när ca 20 000 människor varje år fram till sekelskiftet lämnar den offentliga sektorn. Jag kan inte förstå hur man kan svara att selektiva åtgärder bara sätts in på manliga områden.

Prot. 1994/95:101
9 maj

Svar på frågor

Anf. 74 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Till att börja med är detta sakligt fel. Det sätts in selektiva åtgärder i arbetsmarknadspolitikerna också för att åstadkomma bättre resultat för kvinnorna på arbetsmarknaden.

Politiken omfattar ju mer än arbetsmarknadspolitik. Till skillnad från den tidigare regeringen ökar den här regeringen faktiskt den offentliga sektorns inkomster genom ett antal skattehöjningar, och på det sättet förbättras möjligheterna att klara den offentliga sektorn.

Dessutom inför vi extra stimulanser för hemmamarknadsindustrin genom konsumtionsstimulanser, t.ex. sänkt moms, vilka gör att vi också stimulerar den sektorn. På samma sätt som vi åstadkommer generella stimulanser för exportindustrin och investeringssektorn höjer vi skatter för att klara den offentliga sektorn och stimulerar konsumtion genom momssänkning. Generella stimulanser finns alltså inom alla de fyra stora blocken i den ekonomiska politiken.

Anf. 75 ROSE-MARIE FREBRAN (kds)

Fru talman! Jag delar inte alls arbetsmarknadsministerns uppfattning i de här frågorna.

Det är i själva verket så att offentlig sektor inte kommer att klara verksamhet på samma nivå som i dag. Kan vi inte vara överens om att tiotusentals, kanske hundratusentals, anställda kommer att lämna offentlig sektor fram till år 2000? Vi kristdemokrater föreslår, precis som under den förra regeringen, att länsarbetsnämnderna skall få sluta avtal med kommuner och landsting om utbildning och kompetenshöjning i stället för öppen arbetslöshet.

Jag vill också fråga när det gäller stödet till kvinnors företagande: Anser arbetsmarknadsministern att behovet har minskat från januari 1995 till april 1995, eftersom ni skär ned?

Anf. 76 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Jag skall svara på frågorna.

Länsarbetsnämnderna har även nu möjlighet att träffa avtal med kommunerna, så det är ingen skillnad mellan vad som gällde under den förra regeringen och vad som gäller under den nuvarande regeringen. Det som skiljer är att länsarbetsnämnderna nu själva bestämmer hur stor volym de vill lägga på detta. Tidigare reglerade riksdagen det. Länsarbetsnämnderna har alltså större frihet i dag än de hade tidigare.

Frågan om hur stor den offentliga verksamheten skall bli bestäms mycket av de offentliga inkomsterna. Den förra regeringen trodde att man kunde bestämma det genom att låna pengar för att finansiera offentlig verksamhet. Vi höjer ett antal skatter. Det måste vara så, att om man ökar inkomsterna har man större möjlighet att klara sysselsättningen än om man lånar till offentlig verksamhet. Där känner jag mig inte heller särskilt pressad av frågeställaren.

Slutligen är det riktigt att det finns ett större behov än de 150 miljoner som vi nu har tagit fram för lån till kvinnliga företagare, men vi har ändå tredubblat stödet.

Anf. 77 ROSE-MARIE FREBRAN (kds)

Fru talman! Jag konstaterar att regeringen har gjort en annan bedömning i april än den gjorde i januari. I april bedömde man att behovet var lägre än man bedömde i januari, och jag beklagar detta.

Regeringens höjda skatter för att öka de offentliga inkomsterna kommer inte kommunerna till del. Regeringens höjda egenavgifter gör att kommunernas inkomster kommer att minska, genom ett minskat skatteunderlag.

Jag vill ta upp en annan sak i svaret, och det är när arbetsmarknadsministern talar om de lågutbildade kvinnorna. Jag tycker att det är närmast ett hån att göra det i det här sammanhanget, samtidigt som regeringen har varit påtryckande och föreslagit riksdagen – vilket den har gått med på – att avskaffa barntilläggen i svux och svuxa. Många av de allra mest behövande, de allra mest lågutbildade kvinnorna, kommer nu att vara tvungna att avbryta de utbildningar som de har gått in i. Detta är en skamfläck för Sverige.

Anf. 78 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Det var hårda ord. Då det gäller utbildningsbidraget för de arbetslösa som går in i utbildning har den nuvarande regeringen dramatiskt förbättrat detta. Den förra regeringen genomförde en kraftig försämring av utbildningsbidraget. Det hade varit klädsamt om Rose-Marie Frebran haft samma glöd i argumentationen den gången. Vi har nu förbättrat det, och det känns väl bra – eller hur?

Rose-Marie Frebran sade att regeringen gjorde en annan bedömning i april än den gjorde i januari. Vi minskar inte anslagen på grund av att det inte finns behov, utan det är så att det inte finns pengar. Men vi har trots brist på pengar kunnat tredubbla företagarestödet till kvinnor i förhållande till vad den förra regeringen gjorde. Det är väl ändå ett ganska bra resultat, trots detta mycket kärva läge.

För att sammanfatta debatten kan jag säga att vi har både selektiva åtgärder och generella åtgärder för att hjälpa kvinnorna, och vi har en arbetsmarknadspolitik som bygger på lokalt förankrad politik, som utformas ute i regionerna. Jag tror att det är en bra politik.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 79 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Krister Örnfjäder har frågat mig om jag kan lämna ett svar när frågan om en förlängning av inplaceringen i tillfälligt stödområde av Västerviks kommun skall behandlas.

Ja, det kan jag. Regeringen avser att inom den närmaste månaden pröva frågan om en förlängning av inplaceringen i tillfälligt stödområde av de kommuner som för närvarande är inplacerade i dylikt stödområde t.o.m. den 30 juni 1995. I detta sammanhang kommer regeringen även att bedöma behovet av tillfälliga inplaceringar bland övriga kommuner som i dag står utanför stödområdena.

Anf. 80 KRISTER ÖRNFJÄDER (s)

Fru talman! Jag vill tacka arbetsmarknadsministern för svaret.

Anledningen till att jag ställer frågan är att vi i Västervik för tre fyra år sedan, när jag var kommunalråd, lämnade in en ansökan till den tidigare regeringen. Vi gjorde det alltså före valet 1991. Ansökan behandlades förra året, och vi fick ett jakande besked två tre dagar före valet – det var väl i och för sig ingen tillfällighet.

Det besked som vi fick kom dock i den situationen att frågan skulle överprövas i europeiska sammanhang. Stödet har alltså inte varit i funktion längre än sedan den 1 februari. Nu är jag naturligtvis mån om att vi inte skall hamna i samma sits igen, bl.a. när det gäller tiden. Av svaret av döma lär vi inte hamna i den situationen. Jag hoppas dels att vi skall få ett snabbt svar, dels att vi skall få ett positivt besked. Jag är naturligtvis medveten om att arbetsmarknadsministern inte har möjlighet att lämna det beskedet vid detta tillfälle.

Jag vill bara med den här frågan ta chansen att få min oro stillad och vara säker på att vi i Västervik kan få detta svar till att börja med. Jag är medveten om att man på Arbetsmarknadsdepartementet tar emot skrifter där det talas om det stora behovet av den här hjälpen. Det har alltså visat sig att man i de omkringliggande kommunerna, som kom in i det här systemet tidigare än vad Västervik gjorde, har haft ett positivt utfall. Jag är övertygad om att det även fortsättningsvis kommer att vara så. Jag hoppas naturligtvis att det skall bli på det sättet att vi får ett förlängt tillstånd.

Anf. 81 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Jag tycker också att det är angeläget att vi snabbt kan ge ett besked. Jag har velat vänta med behandlingen för att den regionalpolitiska propositionen först skall kunna läggas fram för och behandlas av riksdagen, som kan ha synpunkter på hur regeringen skall hantera stödområdena. Jag lovar att vi skall handlägga denna fråga snabbt, så att vi matchar den direkt mot riksdagsbeslutet, som kommer inom en månad, och på det sättet snabbt få ut ett besked.

Jag är medveten om den långa handläggningstiden för just Västervik. Man fick där vänta väldigt lång tid på besked, och efter beskedet hamnade man i det bryderiet att stödet måste godkännas i EU-

Svar på frågor

sammanhang. Jag är alltså väl medveten om de problem som Västervik har haft.

Anf. 82 KRISTER ÖRNFJÄDER (s)

Fru talman! Det arbetsmarknadsministern säger känns lugnande, och jag tar det till intäkt för att det finns goda möjligheter. Tack så mycket!

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Svar på fråga 1994/95:475 om fristad i kyrka

Anf. 83 Civilminister MARITA ULVSKOG (s)

Fru talman! Sten Andersson har beträffande kyrkans rätt att gömma icke asylbeviljade frågat mig vilka åtgärder jag avser vidta med anledning av att präster bryter mot gällande lagstiftning.

Av kyrkolagen framgår att en präst som är misstänkt för brott skall anmälas till åtal om fängelse är föreskrivet för brottet. Har prästen begått ett brott som visar att han uppenbarligen är olämplig att inneha sin anställning får hon eller han avskedas. Frågor om åtalsanmälan och avskedanden prövas av domkapitlet i det stift där prästen har sin anställning.

Det ankommer alltså inte på mig som kyrkominister att undersöka om präster bryter mot gällande lagstiftning och därefter vidta åtgärder mot dem.

Vad gäller just asylsökande vill jag dock understryka att det inte är brottsligt att låta asylsökande vistas i en kyrka. Samtidigt finns det inte enligt gällande lagstiftning några särskilda frizoner där ingripanden inte kan ske mot personer som eftersöks.

Som jag ser det finns det bland oss svenskar en utbredd respekt för kyrkorummets helgd. Jag tror också att många upplever det som positivt att människor verksamma inom kyrkan utifrån det kristna budskapet stöder asylsökande i deras utsatta situation och som ett led i detta upplåter sina kyrkor.

Anf. 84 STEN ANDERSSON (m)

Fru talman! Jag tackar för svaret. Det innehöll inledningsvis mycket brödtext som inte hade med min fråga att göra. Men à la bonheur, jag godtar det.

Vad det konkret handlar om är att många utanför detta hus är irriterade över att präster utan någon form av konsekvens själva kan ta lagen i egna händer och gömma eller dölja människor som, trots att vi har Europas mest generösa asyllagstiftning, inte får lov att stanna här. Det handlar inte om att upplåta kyrkan som någon form av bostad, som statsrådet har sagt här. Man gömmer dem för att man tror att de på det sättet är oåtkomliga för myndigheterna. Detta är ju poängen i det hela, för annars kunde de ju gömma sig i vilken lokal som helst. Poängen är

att man tror att kyrkorummet skall vara heligt under alla omständigheter.

Jag vill fråga statsrådet: Vem i regeringen är det egentligen som är representativ i denna fråga? Jag har nämligen hört andra statsråd som inte delar Ulvskogs uppfattning i den här frågan. Exempelvis Leif Blomberg har haft sina fajter med mig i medierna, där han har uttryckt en exakt motsats till den skrivna text som i dag föreligger i kammaren.

Fru talman! Slutligen någonting om konsekvens: Om t.ex. en präst anser att en person, som har begått ett allvarligt brott, har gjort fel, skall han då kunna gömma denna person i kyrkorummet?

Anf. 85 Civilminister MARITA ULVSKOG (s)

Fru talman! Jag vill börja med att säga att de kyrkligt aktiva personer som på olika sätt har agerat för de asylsökande inte tar lagen i egna händer. Det är nämligen inte brottsligt att gömma flyktingar. Det är det ena.

Beträffande vad som gäller tror jag nog att jag och Leif Blomberg säger ungefär samma sak. Vi rättar oss nämligen efter vad som står i utlänningslagen, 10 kap. 3 §. Där står följande: Den som genom att dölja en utlänning eller genom en annan sådan åtgärd försöker hindra verkställighet att ett beslut om avvisning eller utvisning döms till fängelse eller böter om gärningen skett i vinningssyfte.

Har gärningen icke skett i vinningssyfte, är den alltså icke brottslig. Detta är vad som är vägledande för både Leif Blomberg och mig i den här frågan.

Anf. 86 STEN ANDERSSON (m)

Fru talman! Jag har trots allt bara genomgått femårig folkskola, men jag är ändå läskunnig. Jag har läst i tidningar, hört på radio och sett på TV hur Leif Blomberg har deklarerat en helt skild uppfattning mot den som statsrådet i dag framför.

Jag vet mycket väl att det inte är brottsligt att gömma flyktingar, om det inte sker för egen vinnings skull. Men även statsrådet borde inse att en del flyktingar som misstänker att de inte får sin asylansökan beviljad söker sig till kyrkorummet av ett enda skäl, nämligen att de har ingivits uppfattningen att de där är oåtkomliga för myndigheterna. Anser statsrådet att min tolkning i detta avseende är fel?

Anf. 87 Civilminister MARITA ULVSKOG (s)

Fru talman! Jag kan inte tolka hur asylsökande, som kommer hit och som inte känner det svenska samhället, resonerar. Det vill jag inte ge mig in på. Däremot kan jag nämna att denna fråga naturligtvis är en fråga som sysselsätter de kyrkligt aktiva i hög grad.

Ärkebiskopsämbetet har i en arbetsgrupp, i vilken även representanter för Polisen har ingått, utrett frågan om hur man skall förhålla sig till asylsökande som söker sig till kyrkan. Arbetsgruppens förslag har nu remissbehandlats, och biskopsmötet kommer att ta ställning till förslaget under hösten. Eftersom det inte är brottsligt att gömma flyktingar,

är det viktigt att kyrkan tillsammans med Polisen diskuterar frågan. Det tycker jag är alldeles utmärkt.

Jag vill avsluta med att meddela en personlig synpunkt. Jag tror nämligen att det i ett humant samhälle åtminstone måste finnas någon form av moraliskt fredade zoner.

Anf. 88 STEN ANDERSSON (m)

Fru talman! Jag kan rent teoretiskt hålla med om principen. Men i det här fallet har detta satts i system. Det finns vissa präster som tydligen älskar att framträda i medierna som något slags övermänniskor som känner mer för de asylsökande än vad alla vi andra gör.

Jag vill tala om för statsrådet att denna fråga inte bara sysselsätter kyrkligt aktiva, utan även folk utanför Helgeandsholmen är mycket förvånade över en del prästers självsvåldiga tilltag.

Jag undrar: Varför skall man göra skillnad mellan att jag som präst gömmer en flykting i en kyrka och att jag gömmer en flykting i mitt kök hemma i Malmö?

Anf. 89 Civilminister MARITA ULVSKOG (s)

Fru talman! Detta har naturligtvis granskats genom åren, därför att det har ju förekommit ingripanden från polisiära myndigheter i kyrkor. Därför har Justitiedepartementet genom åren haft anledning att granska dessa frågor.

Det är helt enkelt så, att man visst kan genomföra gripanden i en kyrkolokal utan att det strider mot rättegångsbalken eller mot polislagens regler. Men ett tvångsmedel får aldrig göras mer ingripande än vad som är nödvändigt med hänsyn till syftet med åtgärden, som det heter.

Det vägledande är att tvångsanvändning i kyrkolokaler måste vägas mot andra samhällsvärden och hanteras med försiktighet och omdöme. Det tycker jag skall vara vägledande också för ett humant samhälle.

Anf. 90 STEN ANDERSSON (m)

Fru talman! Jag vill bara mycket kort konstatera att om jag som ledamot av Sveriges riksdag eller som vanlig svensk medborgare tycker att en person är orättvist behandlad och att han eller hon borde erhålla asyl i Sverige och jag vill gömma personen i min källare, på min vind eller i mitt kök, så kan polisen gå in där. Det accepterar statsrådet. Däremot kan en präst, som har samma uppfattning som jag i den aktuella frågan, gömma personen i kyrkorummet. Detta kan inte polisen förhindra med stöd av konventioner.

Anf. 91 Statsrådet MARITA ULVSKOG (m)

Fru talman! Slutligen: Det finns en del lokaler som vi behandlar annorlunda än Sten Anderssons garage eller källare. Det gäller kyrkolokaler, tidningsredaktioner och ytterligare ett fåtal lokaler.

Överläggningen var härmed avslutad.

Kammaren beslöt kl. 16.07 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.08 då statsrådet Leif Blomberg väntades infinna sig i kammaren för att lämna svar på fråga nr 480.

*Svar på frågor***Återupptagna förhandlingar**

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.08.

20 § Svar på fråga 1994/95:480 om lönegaranti

Anf. 92 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Fru talman! Krister Örnfjäder har frågat mig om lönegarantireglernas tillämpning vid beslut om lönegarantimedel.

Bakgrunden till frågan är den s.k. karensregeln som infördes den 1 juli 1994 i lönegarantilagen. Regeln innebär att en arbetstagare, som inom de två senaste åren före konkursbeslutet har beviljats ersättning genom lönegarantin för lönefordringar som huvudsakligen har uppstått i samma verksamhet, inte har rätt till lönegaranti för sina lönefordringar i den senaste konkursen. Från regeln finns i dag endast ett undantag, nämligen om arbetstagaren har anvisats anställningen av offentlig arbetsförmedling.

Svaret på denna fråga är att regeringen redan har vidtagit åtgärder för att ändra karensregeln.

I proposition 1994/95:180 Löneskydd vid upprepade konkurser föreslår regeringen att karensregeln skall ändras så att det alltid skall vara möjligt att beakta omständigheterna i det enskilda fallet. I praktiken kommer den föreslagna ändringen att innebära att arbetstagare som råkar ut för att verksamheten där de är anställda går i konkurs upprepade gånger i normalfallet har samma rätt till lönegaranti som andra arbetstagare vars arbetsgivare försätts i konkurs.

I denna proposition har regeringen pekat på att även andra regler som har betydelse för skyddet av arbetstagarnas fordringar vid arbetsgivarens konkurs kan behöva övervägas på nytt. Arbetet med att utforma direktiv till en sådan utredning pågår för närvarande inom Arbetsmarknadsdepartementet.

Anf. 93 KRISTER ÖRNFJÄDER (s)

Fru talman! Jag vill tacka statsrådet för detta svar.

Jag är tacksam för att regeringen har lagt fram förslag som innebär förbättringar för dem som kommer att bli drabbade. Men jag skulle vilja ställa en följdfråga.

Är det möjligt att de som redan befinner sig inne i systemet skulle kunna komma i åtnjutande av de nya regler som skall träda i kraft?

Anf. 94 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Fru talman! Jag vet inte riktigt vad Krister Örnfjäder menar med frågan.

Avser frågan en situation då man inte har fått ersättning därför att det är arbetsgivarens andra konkurs och karensregeln med tvåårsgränsen har slagit till? Frågar Krister Örnfjäder om man då skulle kunna få ersättning enligt de nya reglerna – ett slags retroaktiv lagstiftning – är svaret på frågan nej.

Anf. 95 KRISTER ÖRNFJÄDER (s)

Fru talman! Jag är medveten om principen. Jag tycker bara att det är tråkigt att ett antal människor har blivit så orättvist drabbade. De har inte varit medvetna om att det nya arbetet skall ha anvisats av våra arbetsmarknadsmyndigheter, och de hade kanske bara på någon dag när kunnat undvika att omfattas av karensen.

Jag önskar att man från regeringens sida trots allt tittar på situationen. Det blir orimliga konsekvenser för ett antal människor.

Anf. 96 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Fru talman! Jag delar i grunden denna uppfattning och insikten om de svårigheter som kan drabba enskilda människor beroende på den lagstiftning som för närvarande gäller.

När vi gjort vårt förslag – det ligger på riksdagens bord sedan ungefär en månad – har vi tagit sikte på att få en ny lagstiftning att träda i kraft i framtiden. Det innebär att lagen, i de allra flesta fall, har en framåtriktande och inte retroaktiv verkan.

Förslaget har redan lagts fram. Vi har i dag inga möjligheter eller avsikter att göra något annat med denna lagstiftning än vad som föreslagits.

Anf. 97 KRISTER ÖRNFJÄDER (s)

Fru talman! Jag har förstått det, men jag lämnar ändå synpunkten att man borde titta över hur många människor detta gäller. I dag prövas dessa fall rättsvägen, om jag har förstått det rätt. Det är ingen lycklig situation för någon av oss.

Anf. 98 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Fru talman! Jag har egentligen ingenting mer att säga i denna fråga. Jag tycker som Krister Örnfjäder att många människor oförskyllt har hamnat i kläm beroende på en tidigare lagstiftning. Det är bl.a. av det skälet som vi nu försöker förändra lagen. Den får en framåtriktande verkan. Det är det som har varit avsikten. Någon retroaktiv verkan finns inte.

Sedan inser jag också att det i sin tur innebär en del svårigheter för vissa människor.

Överläggningen var härmed avslutad.

Föredrogs och hänvisades
Motioner
1994/95:A31–A49 till arbetsmarknadsutskottet
1994/95:Bo10 till bostadsutskottet

22 § Förnyad bordläggning

Föredrogs men bordlades åter
Konstitutionsutskottets betänkanden 1994/95:KU45, KU46 och KU48
Finansutskottets betänkande 1994/95:FiU26
Skatteutskottets betänkanden 1994/95:SkU20, SkU21, SkU29 och
SkU34–SkU36
Justitieutskottets betänkanden 1994/95:JuU20 och JuU24
Utrikesutskottets betänkanden 1994/95:UU25
Socialutskottets betänkanden 1994/95:SoU18 och SoU26
Jordbruksutskottets betänkanden 1994/95:JoU18 och JoU19
Arbetsmarknadsutskottets betänkanden 1994/95:AU9 och AU17

23 § Anmälan om fråga

Anmälades att följande fråga framställts

den 8 maj

1994/95:484 av *Sten Andersson* (m) till socialministern om socialbidrag till turister

Frågan redovisas i bilaga som fogas till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 16 maj.

24 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Motioner
med anledning av prop. 1994/95:181 Vissa ändringar i miljölagstiftningen till följd av EU-medlemskapet
1994/95:Jo37 av Gudrun Lindvall m.fl. (mp)

med anledning av skr. 1994/95:217 Samlade åtgärder mot den ekonomiska brottsligheten
1994/95:Ju20 av Rolf Åbjörnsson m.fl. (kds)
1994/95:Ju21 av Kia Andreasson (mp)
1994/95:Ju22 av Siw Persson och Bengt Harding Olson (fp)
1994/95:Ju23 av Per Rosengren och Lennart Beijer (v)

Prot. 1994/95:101
9 maj

1994/95:Ju24 av Rolf Dahlberg m.fl. (m)
1994/95:Ju25 av Gun Hellsvik m.fl. (m)

med anledning av prop. 1994/95:218 En effektivare arbetsmarknads-
politik m.m.

1994/95:A50 av Catarina Rönning och Åke Gustavsson (s)

1994/95:A51 av Ingegerd Sahlström m.fl. (s)

1994/95:A52 av Carl Bildt m.fl. (m)

1994/95:A53 av Elver Jonsson m.fl. (fp)

1994/95:A54 av Mats Odell m.fl. (kds)

1994/95:A55 av Gudrun Schyman m.fl. (v)

1994/95:A56 av Birger Schlaug m.fl. (mp)

1994/95:A57 av Marianne Andersson (c)

Försvarsutskottets betänkanden

1994/95:FöU4 Försvarspolitiken 1995/96

1994/95:FöU5 Beredskapsbudget

25 § Kammaren åtskildes kl. 16.14.

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

TOM T:SON THYBLAD

/Barbro Nordström

1 § Justering av protokoll	1
2 § Meddelande om val av en riksdagens ombudsman.....	1
3 § Meddelande om svar på interpellation	1
4 § Svar på fråga 1994/95:474 om vinter-OS i Sverige.....	1
Anf. 1 Statsminister INGVAR CARLSSON (s)	1
Anf. 2 OLA SUNDELL (m)	2
5 § Svar på fråga 1994/95:455 om kosmetikatest.....	2
Anf. 3 Socialminister INGELA THALÉN (s)	2
Anf. 4 BIRGITTA GIDBLOM (s)	3
Anf. 5 Socialminister INGELA THALÉN (s)	3
Anf. 6 BIRGITTA GIDBLOM (s)	4
6 § Svar på fråga 1994/95:457 om AT-tjänster i läkarut- bildningen	4
Anf. 7 Socialminister INGELA THALÉN (s)	4
Anf. 8 MARGITTA EDGREN (fp)	5
Anf. 9 Socialminister INGELA THALÉN (s)	5
Anf. 10 MARGITTA EDGREN (fp)	6
Anf. 11 Socialminister INGELA THALÉN (s)	6
Anf. 12 MARGITTA EDGREN (fp)	6
7 § Svar på fråga 1994/95:446 om ränteläget.....	7
Anf. 13 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	7
Anf. 14 ANNE WIBBLE (fp)	7
Anf. 15 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	8
Anf. 16 ANNE WIBBLE (fp)	8
Anf. 17 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	9
Anf. 18 ANNE WIBBLE (fp)	9
Anf. 19 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	9
Anf. 20 ANNE WIBBLE (fp)	10
Anf. 21 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	10
8 § Svar på fråga 1994/95:447 om Europeiska utvecklings- bankens stödinsatser i Öst- och Centraleuropa.....	11
Anf. 22 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	11
Anf. 23 ANNE WIBBLE (fp)	11
Anf. 24 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	12
Anf. 25 ANNE WIBBLE (fp)	13
Anf. 26 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	13
Anf. 27 ANNE WIBBLE (fp)	13

9 § Svar på fråga 1994/95:456 om naturvårdsavgift på skogsproduktion	13
Anf. 28 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	13
Anf. 29 ROY OTTOSSON (mp)	14
Anf. 30 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	14
Anf. 31 ROY OTTOSSON (mp)	15
10 § Svar på fråga 1994/95:482 om internationella gemenskapsflygplatser	15
Anf. 32 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	15
Anf. 33 KRISTER ÖRNFJÄDER (s)	16
Anf. 34 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	16
Anf. 35 KRISTER ÖRNFJÄDER (s)	16
11 § Svar på frågorna 1994/95:469 och 470 om könsfördelningen i Medicinska forskningsrådets styrelse, m.m.	17
Anf. 36 Utbildningsminister CARL THAM (s)	17
Anf. 37 ULLA HOFFMANN (v)	18
Anf. 38 Utbildningsminister CARL THAM (s)	18
Anf. 39 ULLA HOFFMANN (v)	19
Anf. 40 Utbildningsminister CARL THAM (s)	19
Anf. 41 ULLA HOFFMANN (v)	19
12 § Svar på fråga 1994/95:477 om levande skolundervisning	19
Anf. 42 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)	19
Anf. 43 YVONNE RUWAIDA (mp)	20
Anf. 44 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)	21
Anf. 45 YVONNE RUWAIDA (mp)	21
Anf. 46 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)	22
Anf. 47 YVONNE RUWAIDA (mp)	22
Anf. 48 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)	22
13 § Svar på fråga 1994/95:478 om föräldrars frivilligarbete i skolan	23
Anf. 49 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)	23
Anf. 50 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kds)	24
Anf. 51 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)	24
Anf. 52 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kds)	25
Anf. 53 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)	25
Anf. 54 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kds)	26
14 § Svar på fråga 1994/95:481 om sameradiens utveckling.....	26
Anf. 55 Kulturminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	26
Anf. 56 KRISTINA ZAKRISSON (s)	27
Anf. 57 Kulturminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	27
Anf. 58 KRISTINA ZAKRISSON (s)	28
Anf. 59 Kulturminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	28
Anf. 60 KRISTINA ZAKRISSON (s)	28

15 § Svar på fråga 1994/95:471 om bidragsförskott.....28

Anf. 61 Statsrådet ANNA HEDBORG (s)	28
Anf. 62 LENNART FRIDÉN (m)	29
Anf. 63 Statsrådet ANNA HEDBORG (s)	30
Anf. 64 LENNART FRIDÉN (m)	30
Anf. 65 Statsrådet ANNA HEDBORG (s)	30
Anf. 66 LENNART FRIDÉN (m)	30

16 § Svar på fråga 1994/95:459 om Yrkesinspektionen i Jönköping31

Anf. 67 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	31
Anf. 68 MARTIN NILSSON (s)	31
Anf. 69 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	31

17 § Svar på fråga 1994/95:461 om jämställdhetsperspektivet i vissa propositioner32

Anf. 70 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	32
Anf. 71 ROSE-MARIE FREBRAN (kds)	33
Anf. 72 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	34
Anf. 73 ROSE-MARIE FREBRAN (kds)	34
Anf. 74 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	35
Anf. 75 ROSE-MARIE FREBRAN (kds)	35
Anf. 76 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	35
Anf. 77 ROSE-MARIE FREBRAN (kds)	36
Anf. 78 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	36

18 § Svar på fråga 1994/95:479 om tillfälligt stödområde37

Anf. 79 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	37
Anf. 80 KRISTER ÖRNFJÄDER (s)	37
Anf. 81 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	37
Anf. 82 KRISTER ÖRNFJÄDER (s)	38

19 § Svar på fråga 1994/95:475 om fristad i kyrka.....38

Anf. 83 Civilminister MARITA ULVSKOG (s)	38
Anf. 84 STEN ANDERSSON (m)	38
Anf. 85 Civilminister MARITA ULVSKOG (s)	39
Anf. 86 STEN ANDERSSON (m)	39
Anf. 87 Civilminister MARITA ULVSKOG (s)	39
Anf. 88 STEN ANDERSSON (m)	40
Anf. 89 Civilminister MARITA ULVSKOG (s)	40
Anf. 90 STEN ANDERSSON (m)	40

Prot. 1994/95:101
9 maj

Anf. 91 Statsrådet MARITA ULVSKOG (m)	40
Ajournering	41
Återupptagna förhandlingar	41
20 § Svar på fråga 1994/95:480 om lönegaranti	41
Anf. 92 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)	41
Anf. 93 KRISTER ÖRNFJÄDER (s)	41
Anf. 94 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)	42
Anf. 95 KRISTER ÖRNFJÄDER (s)	42
Anf. 96 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)	42
Anf. 97 KRISTER ÖRNFJÄDER (s)	42
Anf. 98 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)	42
21 § Hänvisning av ärenden till utskott	43
22 § Förnyad bordläggning	43
23 § Anmälan om fråga	43
1994/95:484 av <i>Sten Andersson</i> (m) till socialministern om socialbidrag till turister	43
24 § Bordläggning	43
25 § Kammaren åtskildes kl. 16.14.	44